

Activiteitenverslag

2013

INHOUDSOPGAVE

VMM IN EEN NOTENDOP	5
EEN SLAGVAARDIGE ORGANISATIE	7
Organogram	7
Menselijk kapitaal	8
Tot uw dienst	10
VMM behaalt EMAS-registratie voor haar milieuzorgsysteem	11
EEN INTEGRALE KIJK OP WATER	13
Water integraal bekijken	13
Waterlopen beheren	16
Monitoren watersystemen	22
Toezicht houden	26
Heffingen innen	33
Adviseren milieuvergunningsaanvragen	33
Adviseren watertoets	35
Water zonder grenzen	36
WERKEN AAN ZUIVERE LUCHT	39
2013: Europees Jaar van de Lucht	39
Vlaamse luchtkwaliteit verbetert	39
Openbare raadpleging PRTR-protocol	40
Luchtige samenwerking	41
Adviseren milieuvergunningen	43
HOE GAAT HET MET ONS MILIEU?	45
MIRA-Indicatorrapport 2012	45
Onderzoeksrapporten	46
EEN ZUIVERE BRON VAN INFORMATIE	49
Publicaties	49
Infoloket	49
Events en campagnes	50
Online	51
Export van expertise	51
Klachtenmanagement	52
CIJFERS OVER CENTEN	54

COLOFON

Redactie en vormgeving | Kathleen Vancaester, Olivier Van Impe en Renate Roelandt, VMM
Fotografie | VMM-archief, Michiel Mels, Yves Adams, Shutterstock.com
Verantwoordelijke uitgever | Katrien Smet, VMM
Depotnummer | D/2014/6871/024

Beste lezer,

2013 was opnieuw een jaar vol bedrijvigheid, zoals blijkt uit dit activiteitenverslag. De treinramp van 4 mei 2013 in Wetteren zal nog lang in het geheugen van de betrokken bewoners en de hulpverleners gegrift staan. De VMM was er van het eerste uur bij om de impact op de kwaliteit van het water en de waterbodem op te volgen en bleef dit doen tot alles weer oké was. Maar niet alleen tijdens crisismomenten treedt de VMM in actie, ook proactief waarborgt ze onze veiligheid. In 2013 maakte de VMM versneld werk van de geïntegreerde aanpak 'meerlaagse waterveiligheid' om het risico op overstromingsschade zo veel mogelijk te beperken. Zo legde de VMM op de Velpse een gecontroleerd overstromingsgebied aan die het centrum van Halen moet beschermen. Investeren in bescherming is belangrijk, maar preventie door te voorkomen dat mensen gaan bouwen in overstromingsgebied is effectiever. Zo moet de informatieplicht bij verkoop of verhuur van vastgoed in overstromingsgebied onaangename verrassingen voorkomen. En wie toch woont of verbouwt in overstromingsgevoelig gebied, krijgt tips van de VMM om de woning tegen overstromingsschade te beschermen.

Uit zorg voor de gezondheid liet de VMM samen met andere partners in kaart brengen welke effecten luchtverontreiniging door verkeer heeft op luchtwegenallergieën en astma bij kinderen. Ook het Europese project Joaquin (Joint Air Quality Initiative) ondersteunt het gezondheidsbeleid dat zich specifiek richt op de luchtkwaliteit in Europa. Samen met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid stimuleert de VMM dan weer scholen om hun schoolkinderen veilig en gezond kraantjeswater aan te bieden. Goed voor het milieu én de gezondheid. En met de campagne 'Zonder is gezonder' spoort de VMM publiek en terreinbeheerders aan om het gebruik van pesticiden te bannen of te beperken. Daarmee wil ze het milieu en de gezondheid van de meest kwetsbare groepen beschermen.

Niet alleen het milieu en de zorg om veiligheid en gezondheid liggen de VMM na aan het hart. Samen met de Vlaamse minister van Leefmilieu neemt ze actie om kwetsbare doelgroepen te beschermen. Extra sociale maatregelen zorgen ervoor dat de toegang tot kwaliteitsvol drinkwater ook voor hen behouden blijft.

De VMM speelt een voortrekkersrol in het milieubeleid, maar de rode draad door al onze opdrachten is samenwerken met alle betrokkenen. Alleen door samen naar concrete, innovatieve oplossingen te zoeken, kunnen we effectief het verschil maken. In dit activiteitenverslag vind je tal van voorbeelden; de VMM sluit samenwerkingscontracten af met binnenlandse partners zoals het Agentschap Wegen en Verkeer voor rattenbestrijding of met partners buiten de grenzen zoals in het Aquadraproject; 20 jaar adviesverlening milieuvergunning leert ons dat samen met bedrijven en overheid zoeken naar creatieve oplossingen milieuverontreiniging aanzienlijk kan beperken.

Bij dit alles verliezen we uiteraard onze eigen werking niet uit het oog. De VMM is een slagkrachtig overheidsagentschap dat efficiëntie, kwaliteit en effectiviteit hoog in het vaandel draagt. We zijn bijzonder trots dat we voor ons milieuzorgsysteem in Aalst het Europese milieulabel EMAS behaalden. Zo zetten we onze voorbeeldfunctie inzake milieuzorg nog sterker in de verf.

Het is duidelijk: de VMM en haar medewerkers staan paraat. Voor het milieu van morgen!

Veel leesplezier,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. D'Hondt', written over a white background.

Philippe D'Hondt,
Administrateur-generaal

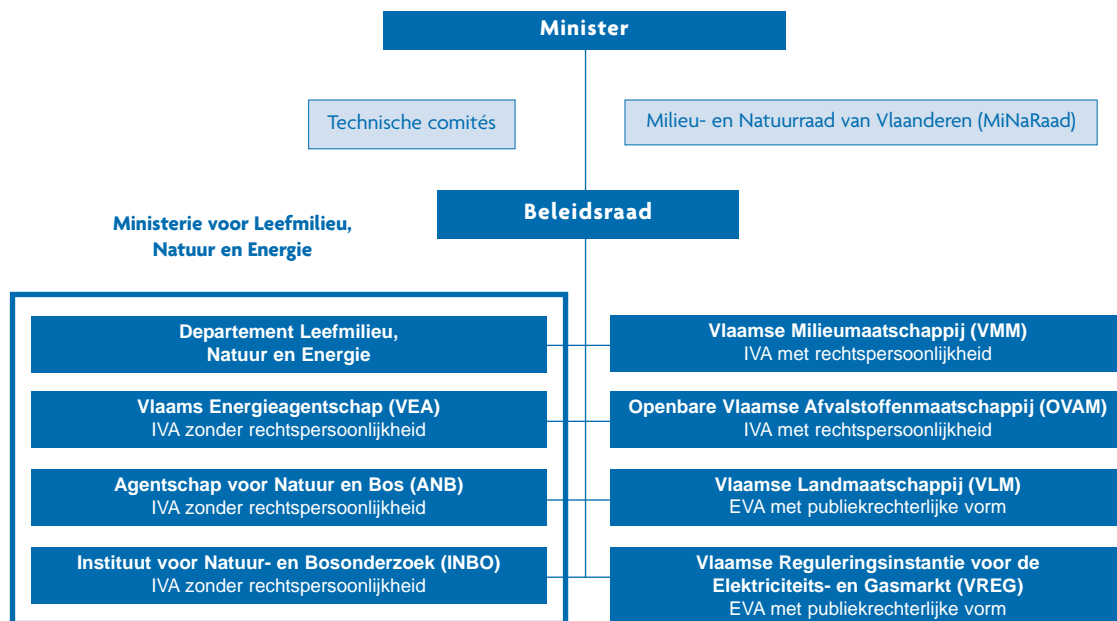
VMM IN EEN NOTENDOP

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van het milieubeleid door het voorkomen, beperken en ongedaan maken van schadelijke effecten voor watersystemen, verontreiniging van de atmosfeer en het rapporteren over de toestand van het leefmilieu en tot de realisatie van de doelstellingen van het integraal waterbeleid.

Met de Vlaamse Regering sloot de VMM een beheersovereenkomst af waarin ze haar engagementen rond de uitvoering van haar missie en de vele decretale taken opsomt en verduidelijkt welke middelen ze hiervoor ter beschikking krijgt.

Elke dag zetten meer dan 1000 medewerkers van de VMM hun kennis en vaardigheden in om te doen wat moet gebeuren om het milieu van morgen in Vlaanderen te verbeteren. We zijn daarbij actief op drie terreinen: water, lucht en milieu in het algemeen.

De VMM werkt als agentschap van de Vlaamse overheid mee aan een beter leefmilieu in Vlaanderen. De VMM behoort tot het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie. Ze engageert zich om de doelstellingen van Vlaamse actieplannen zoals Vlaanderen in Actie, Pact 2020 en het Vlaams Actieplan tegen Armoede mee te helpen realiseren.

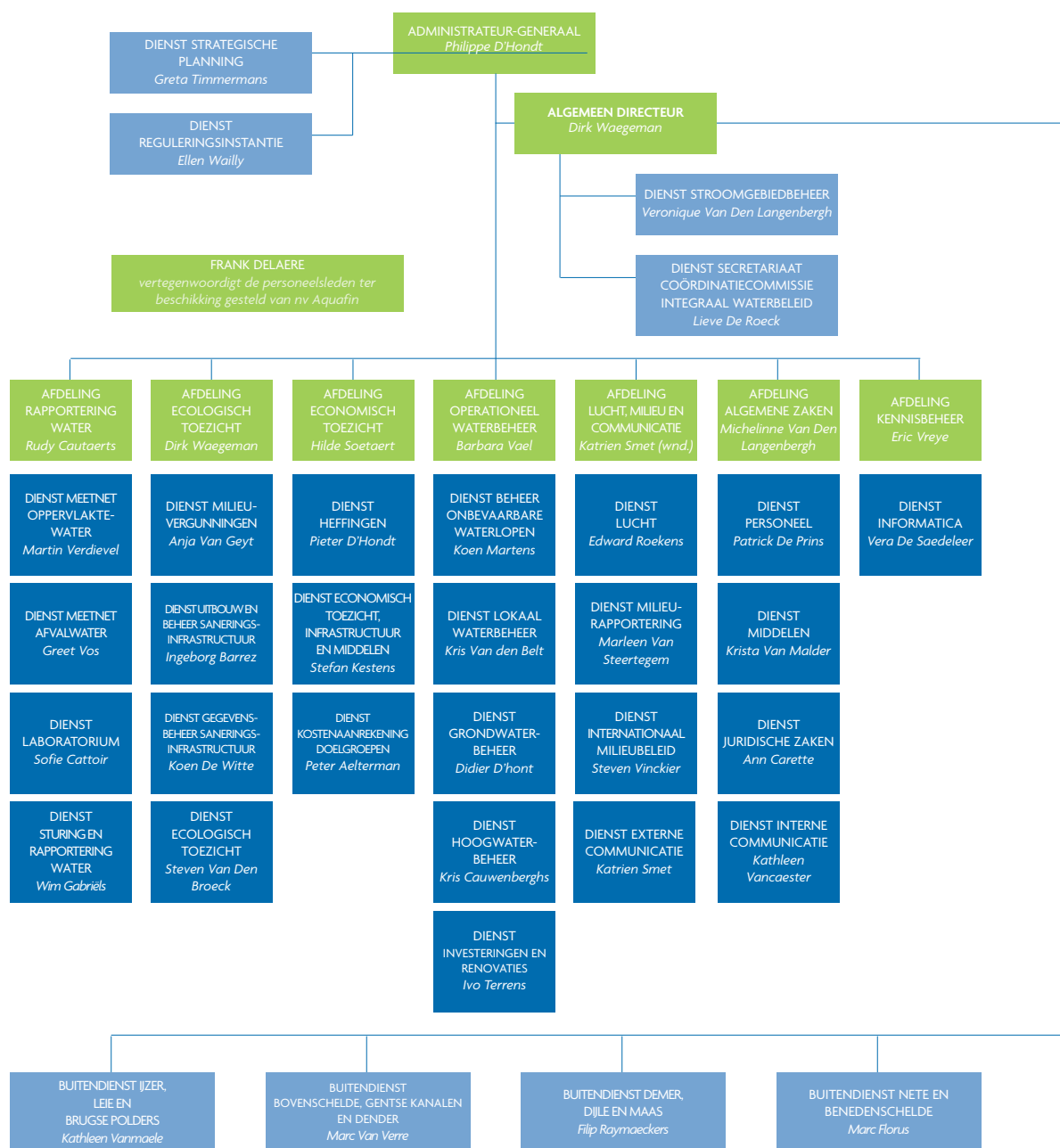

EEN SLAGVAARDIGE ORGANISATIE

De Vlaamse Milieumaatschappij is een agentschap met een duidelijke missie en visie en een warm hart voor het leefmilieu in Vlaanderen, nu en in de toekomst. Haar motto luidt dan ook 'Voor het milieu van morgen'. Om haar ambitieuze doelstellingen te bereiken, voert de VMM een modern personeelsbeleid en bouwt ze een goede organisatiestructuur en infrastructuur uit. Zo zet de VMM de competenties en de kennis van haar medewerkers optimaal in.

ORGANOGRAM

Situatie op 1 maart 2014

NIEUWE ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Op 1 december 2013 ging Frank Van Sevenscoten met pensioen. 22 jaar stond hij als administrateur-generaal aan het hoofd van de VMM. Hij kan trots terugblikken op het vele werk dat alle VMM-medewerkers samen met hem verzet hebben om onze leefomgeving gezonder en milieuvriendelijker te maken. De VMM nam dankbaar afscheid en wenste hem een welverdiend pensioen toe.

Op 1 januari 2014 nam Philippe D'Hondt – sinds verschillende jaren afdelingshoofd van de afdeling Lucht, Milieu en Communicatie van de VMM – de fakkel van hem over.

MENSELIJK KAPITAAL

De kracht van de VMM schuilt in haar medewerkers. De VMM legt als intern verzelfstandigd agentschap eigen accenten in haar personeelsbeleid. Vijf basiswaarden vormen de kern van onze organisatiecultuur: betrouwbaarheid, klantgerichtheid, samenwerking, voortdurend verbeteren en milieusparend gedrag.

De VMM selecteert en werft zelf haar medewerkers, stemt haar vormingsprogramma af op de behoeften van de organisatie en van haar personeelsleden en stuurt de plannings- en evaluatiecyclus bij in functie van nieuwe ontwikkelingen.

Bovendien zorgt de VMM ervoor dat expertise niet verloren gaat als een collega weggaat of van functie verandert. De VMM ontwikkelde een aantal instrumenten om de kennisoverdracht tussen het personeelslid dat vertrekt (de 'senior') en zijn of haar (toekomstige) collega's (de 'junior(s)) te verzekeren.

De VMM biedt haar medewerkers tijd en ruimte om zich te ontplooiën en opleidingen te volgen. Bovendien krijgen ze de kans een gezond evenwicht tussen werk- en privéleven op te bouwen. De tevredenheid van de VMM-medewerkers is dan ook groot.

Op 31 december 2013 werkten 1.011 personeelsleden bij de VMM; dat is het aantal personeelsleden dat met de VMM door een arbeidsovereenkomst of statuut is verbonden. Ieder personeelslid telt als een eenheid, ongeacht of deze aan- of afwezig is, voltijds of deeltijds werkt, bezoldigd of onbezoldigd. Van die 1.011 personeelsleden zijn er 78 ter beschikking gesteld van Aquafin waar ze meewerken aan de exploitatie van de zuiveringsinfrastructuur. De VMM telt 831 statutaire personeelsleden en 180 contractuelen, 431 vrouwen en 580 mannen. Het cijfer van de voltijdse equivalenten is een meer nauwkeurige indicator van het beschikbare personeelsbestand.

Personeelsleden	Totaal	Geslacht	
		Man	Vrouw
Personeelsaantal op 31.12.2013	1.011	580	431
Personeelsbeschikbaarheid * (in bruto VTE) in 2013	887,6	540,8	346,8
Personeelsaanwezigheid ** (in netto VTE) in 2013	703,4	428,4	275

Personeelsleden	Totaal	Statuut	
		Statutair (incl stagiairs)	Contractueel
Personeelsaantal op 31.12.2013	1.011	831	180
Personeelsbeschikbaarheid * (in bruto VTE) in 2013	887,6	731,6	156
Personeelsaanwezigheid ** (in netto VTE) in 2013	703,4	577,8	125,6

Personeelsleden	Totaal	Leeftijdscategorieën			
		<= 34 j	35-44 j	45-54 j	>= 55 j
Personeelsaantal op 31.12.2013	1.011	202	276	334	199
Personeelsbeschikbaarheid * (in bruto VTE) in 2013	887,6	191,6	237,9	292,9	165,2
Personeelsaanwezigheid ** (in netto VTE) in 2013	703,4	159,7	191,9	229,5	122,3

Personeelsleden	Totaal	Kwalificatie (niveau)			
		A	B	C	D
Personeelsaantal op 31.12.2013	1.011	345	150	212	304
Personeelsbeschikbaarheid * (in bruto VTE) in 2013	887,6	303,6	135	186,5	262,5
Personeelsaanwezigheid ** (in netto VTE) in 2013	703,4	250	109,6	149,3	194,5

* De personeelsbeschikbaarheid (bruto VTE) geeft het totaal aantal voltijdse equivalenten weer dat in een bepaalde periode (2013) beschikbaar was (aantal – onbezoldigde afwezigheden).

** De personeelsaanwezigheid (netto VTE) geeft het totaal aantal voltijdse equivalenten weer dat in een bepaalde periode (2013) effectief aanwezig was (aantal – onbezoldigde en bezoldigde afwezigheden).

TOT UW DIENST

Voor de uitvoering van de vele taken en opdrachten van de VMM zijn de diensten op het vlak van kennisbeheer, organisatie- en procesbeheer, juridische advisering, financieel beheer, facilitair beheer, personeelsbeheer, ICT en interne communicatie onontbeerlijk. Kwaliteitszorg en klantentevredenheid zijn de pijlers van deze diensten. Daarnaast streven ze naar een efficiënt beheer van de middelen en een maximale toepassing van de principes van interne milieuzorg.

De VMM opereert vanuit verschillende vestigingen in alle Vlaamse provincies. Een overzicht van de adressen en de contactgegevens vind je op www.vmm.be.

VMM BEHAALT EMAS-REGISTRATIE VOOR HAAR MILIEUZORGSYSTEEM

In 2013 werkte de VMM hard om het milieuzorgsysteem conform de Europese verordening EMAS in haar vestigingen in Aalst op punt te stellen. Interne milieuzorg is natuurlijk niet nieuw voor de VMM. Al in 1994 richtte de VMM een werkgroep Intern Leefmilieu op die als doel had de directieraad en het personeel advies te geven over het beperken van onze milieu-impact. De VMM neemt al jaren concrete maatregelen op het vlak van waterbesparing, verminderen van energieverbruik, duurzame huisvesting, duurzaam aankoopbeleid, sensibilisering van het personeel ... Twee jaar geleden besliste de VMM om milieuzorg gestructureerd volgens het Europese EMAS-systeem aan te pakken.

EMAS staat voor 'Eco-Management and Audit Scheme', ofwel een milieubeheer- en milieuauditsysteem. EMAS wil organisaties, op vrijwillige basis, aanzetten om hun impact op het milieu te verminderen. Het systeem volgt de internationale norm ISO 14001, maar gaat nog een stap verder: regelmatig moeten we met een openbare, extern gecontroleerde 'milieuverklaring' aantonen dat we alle milieuvoorschriften naleven, ons milieuzorgsysteem voortdurend verbeteren, en bovendien alle personeelsleden hierbij betrekken.

Na een grondige voorbereiding vond in oktober 2013 de externe audit plaats. Op 25 november 2013 ontvingen we de validatieverklaring dat de activiteiten in onze vestigingen in Aalst voldoen aan de eisen van de Europese Verordening (EG nr. 1221/2009) en dat de gegevens in onze 'Initiële Milieuverklaring 2013' juist en betrouwbaar zijn. Meteen kregen we het ISO 14001-certificaat en konden we aan de bevoegde instantie de EMAS-registratie aanvragen. Op 20 januari 2014 kregen we de officiële bevestiging dat onze vestigingen in Aalst EMAS-geregistreerd zijn onder het nummer EMAS-BE-VL-000021. En nu mogen we met trots het EMAS-logo gebruiken. Dat is zeker geen eindfase, integendeel. Het is de bedoeling om het milieuzorgsysteem conform EMAS geleidelijk uit te breiden naar alle locaties van de VMM. Hiermee willen we onze voorbeeldfunctie nog sterker uitdragen en tonen hoe we ons milieubeleid op een gestructureerde manier aanpakken. De 'Initiële milieuverklaring 2013 - vestigingen Aalst' is beschikbaar op www.vmm.be: je ontdekt er welke engagementen we aangaan om duurzaam te handelen en onze milieuprestaties te verbeteren.

EEN INTEGRALE KIJK OP WATER

De Vlaamse Milieumaatschappij heeft een integrale visie op water. Alleen zo kunnen de ambitieuze doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water, met name een goede algemene toestand van het oppervlakte- en grondwater in Vlaanderen, gerealiseerd worden.

WATER INTEGRAAL BEKIJKEN

Het integraal waterbeleid gaat uit van een gebiedsgerichte aanpak. De watersystemen worden opgedeeld in stroomgebieddistricten, stroomgebieden en bekken. Op elk van deze niveaus worden integrale beheerplannen opgemaakt en zijn overlegstructuren actief. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) is het overlegplatform van de diverse beleidsdomeinen en bestuursniveaus die bij het waterbeleid betrokken zijn. De VMM is verantwoordelijk voor het voorzitterschap en het secretariaat van de CIW en is hierdoor de motor van het integraal waterbeleid in Vlaanderen.

VERNIEUWD DECREET INTEGRAAL WATERBELEID VAN KRACHT

Het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2013 vormt het basisdecreet voor de organisatie, de planning en het overleg van het integraal waterbeleid in Vlaanderen. Sinds 11 oktober 2013 zijn een aantal fundamentele wijzigingen van het decreet Integraal Waterbeleid van kracht. De organisatie en de planning van het waterbeleid in Vlaanderen worden hierdoor eenvoudiger en transparanter.

Op bekkenniveau krijgen de overlegstructuren een nieuwe samenstelling. Om de slagkracht en de coördinerende rol van de bekkenbesturen te verhogen, waarbij de betrokkenheid van de lokale waterbeheerders in de bekkenbesturen wordt versterkt, is het overleg op deelbekkenniveau in het bekkenniveau geïntegreerd en zijn de waterschappen als afzonderlijke overlegstructuren afgeschaft. De waterschapsecretariaten worden in de bekkensecretariaten geïntegreerd.

Het bekkenbestuur bestaat voortaan uit een algemene bekkenvergadering en een bekkenbureau. De lokale besturen zijn via de algemene bekkenvergadering rechtstreeks in de bekkenbesturen vertegenwoordigd. Meer informatie over de samenstelling en de opdrachten van de vernieuwde bekkenstructuren vind je per bekken op de bekkenspecifieke webpagina's van de website www.integraalwaterbeleid.be (rubriek 'overleg').

De planvorming van het integraal waterbeleid wordt eenvoudiger doordat de waterbeheerplanning op bekken- en stroomgebiedniveau in elkaar geschoven wordt, wat zorgt voor minder planlast. Enkel de waterbeleidsnota en stroomgebiedbeheerplannen blijven als afzonderlijke planfiguren bestaan. De stroomgebiedbeheerplannen zullen ook bekkenspecifieke en grondwatersysteemspecifieke delen bevatten. De bekkenspecifieke delen vervangen de bekkenbeheerplannen. Een jaarlijks wateruitvoeringsprogramma zal de huidige bekkenvoortgangsrapporten vervangen en meer flexibiliteit in de planning en de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen mogelijk maken.

TWEEDE WATERBELEIDSNOTA

Op 20 december 2013 stelde de Vlaamse Regering de tweede waterbeleidsnota vast. De waterbeleidsnota bevat de visie van de Vlaamse Regering op het waterbeleid voor de komende zes jaar en het overzicht van de voornaamste waterbeheerkwesties. Dat zijn de grote thema's waardoor de Vlaamse wateren het risico lopen de goede toestand niet te zullen halen.

De CIW stond in voor de voorbereiding van de waterbeleidsnota. Het voorontwerp ging van 18 december 2012 tot 19 juni 2013 in openbaar onderzoek. Het werd voor advies voorgelegd aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij en aan de bekkenbesturen en de bekkenraden.

Je kunt de tweede waterbeleidsnota raadplegen op www.integraalwaterbeleid.be.

In 2013 werkte de CIW volop aan de opmaak van de voorontwerpen van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen en de bijbehorende bekkenspecifieke delen. In juni 2014 gaan die plannen namelijk in openbaar onderzoek. Intussen zijn ook de overstromingsrisico- en de overstromingsgevaarkaarten voor Vlaanderen goedgekeurd. Die vormen de basis voor de overstromingsrisicobeheerplannen.

Deze kaarten kan je raadplegen via een geoloket op de portaalsite waterinfo.be.

INFORMATIEPLICHT VOORKOMT ONAANGENAME VERRASSINGEN

Om kandidaat-huurders en -kopers beter te informeren en dus beter te beschermen, voert het gewijzigde decreet ook een nieuwe informatieverplichting in voor eigenaars, notarissen, vastgoedmakelaars en immobiliënmaatschappijen. Zij zijn voortaan verplicht hun potentiële klanten erover te informeren of een onroerend goed in overstromingsgevoelig gebied ligt. In overstromingsgevoelige gebieden kan het risico op wateroverlast namelijk hoger zijn en gelden daarom vaak specifieke bouwverplichtingen of -beperkingen. Dankzij de informatieplicht kan wie wil kopen of huren dus weloverwogen beslissingen nemen en komt men achteraf niet voor onaangename verrassingen te staan. De informatieplicht start al bij de publiciteit over het onroerend goed en wordt via een waterparagraaf ook opgenomen in de vastgoedakte. De informatieplicht is ook sinds 11 oktober 2013 van kracht.

Bouw of woon je toch in overstromingsgevoelig gebied, dan kan je een aantal maatregelen nemen om je huis tegen overstromingen te beschermen. Meer informatie over de informatieplicht en de brochure '**Overstromingsveilig bouwen en wonen**' vind je op de website www.integraalwaterbeleid.be.

NIEUWE GEWESTELIJKE STEDEN- BOUWKUNDIGE VERORDENING REGENWATER

Sinds 1 januari 2014 geldt een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening over regenwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en regenwater.

De nieuwe verordening is een uitbreiding van de huidige regelgeving:

- Elke constructie of verharding groter dan 40 m² moet aan de verordening voldoen.
- De meeste constructies moeten een infiltratievoorziening hebben. Voor percelen kleiner dan 250 m² wordt een uitzondering gemaakt.
- Nieuwe eengezinswoningen en gebouwen (andere dan eengezinswoningen) groter dan 100 m² moeten een regenwaterput van minimum 5.000 liter voorzien. Dat is aanzienlijk groter dan het vroegere minimum van 3.000 liter. Bij een uitbreiding of verbouwing is geen nieuwe put vereist.
- Bij nieuwe verkavelingen zijn collectieve infiltratievoorzieningen verplicht.

De nieuwe regenwaterverordening kadert in de aanpak tegen wateroverlast. Ze werd voorbereid binnen de werkgroep Waterzuivering van de CIW. Je kunt de nieuwe verordening raadplegen via de website van Ruimte Vlaanderen.

BOUW- OF VERBOUWPLANNEN?

INFORMEER JE OVER DE NIEUWE REGELING

In de brochure '**Waterwegwijzer bouwen en verbouwen**' vind je een overzicht van de belangrijkste wijzigingen. De Waterwegwijzer met addendum kan je online raadplegen of gratis bestellen. Surf naar www.vmm.be/water/waterwegwijzerbouwen. Meer informatie vind je ook in de folder '**Slim omgaan met regenwater**' op www.integraalwaterbeleid.be.

WATERLOPEN BEHEREN

De VMM beheert de grote onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Het beheer van de lokale waterlopen is in handen van de provincies, gemeenten, steden en polders en wateringen. De VMM past bij het beheer van de waterlopen de principes van integraal waterbeleid toe.

WATERVEILIGHEID MET EEN PLUS

Door de klimaatverandering dreigen extremere overstromingen. Europa vraagt daarom een nieuwe visie op de aanpak van overstromingen. De VMM stelt het principe van de meerlaagse veiligheid voorop. Dat draait rond drie P's: protectie, preventie en paraatheid.

Protectie gaat over de klassieke beschermingsmaatregelen zoals dijken, wachtbekkens, gecontroleerde overstromingsgebieden, maar ook kleinschalige maatregelen waardoor de bodem en het oppervlaktewater het overtollige water beter vasthouden en het water minder snel afgevoerd wordt. Is dit nog onvoldoende, dan zorgt de VMM voor extra buffering, bijvoorbeeld door bijkomende bergingsmogelijkheden in gecontroleerde overstromingsgebieden te creëren of door aanvullende infrastructuur zoals pompstations. Een goede sturing van de kunstwerken is essentieel om de beschikbare infrastructuur en de ruimte voor waterberging optimaal te benutten.

Zo bouwde de VMM in 2013 een nieuw gecontroleerd overstromingsgebied op de Velp in Halen. Halen werd in het verleden meermaals getroffen, zo ook bij de overstromingen in november 2010. Net voor het centrum van Halen kan de VMM voortaan 200.000 m³ water bergen. Dat is 120.000 m³ meer dan wat de weilanden vroeger al van nature opvingen. Die extra buffercapaciteit wordt gerealiseerd door een dwarsdijk over de vallei met een hoogte tot 2,75 m en langere dijken langs beide kanten van de vallei. Het wachtbekken wordt automatisch gevuld zodra de kritieke waterhoogte stroomafwaarts bereikt wordt. Deze automatische sturing zorgt ervoor dat de buffercapaciteit optimaal benut wordt. Naast een buffering van het water opwaarts de woonkern, voerde de VMM ook werken uit binnen de woonkern van Halen. Tussen de Firmin Jacobslaan en de Nederstraat werd de rechteroever verhoogd om het rivierwater binnen de bedding te houden. Halen werd in het verleden meermaals getroffen. De laatste overstromingen dateren van november 2010.

In december 2013 startte de VMM met herinrichtingswerken aan de Noord-Zuidverbinding in Verrebroek (Beveren). Deze waterloop wordt over een afstand van 4 km heringericht om de buffercapaciteit met 200.000 m³ te vergroten. De bestaande betonnen oeverbescherming op rechteroever wordt opgebroken en de waterloop wordt verbreed tot een kreek. Dat zal niet alleen het risico op overstromingen beperken, maar tegelijkertijd de ecologische waarde van het gebied vergroten. In het stroomgebied van de Maarkebeek werd het bestaande wachtbekken op de Nederaalbeek in Etikhove (Maarkedal) vergroot. Ter bescherming van de wijk Lammekensstraat in Leupegem (Oudenaarde) werd een dijk aangelegd. Tijdens de overstromingen eind 2013 hebben deze werken de bewoners alvast effectief tegen wateroverlast beschermd.

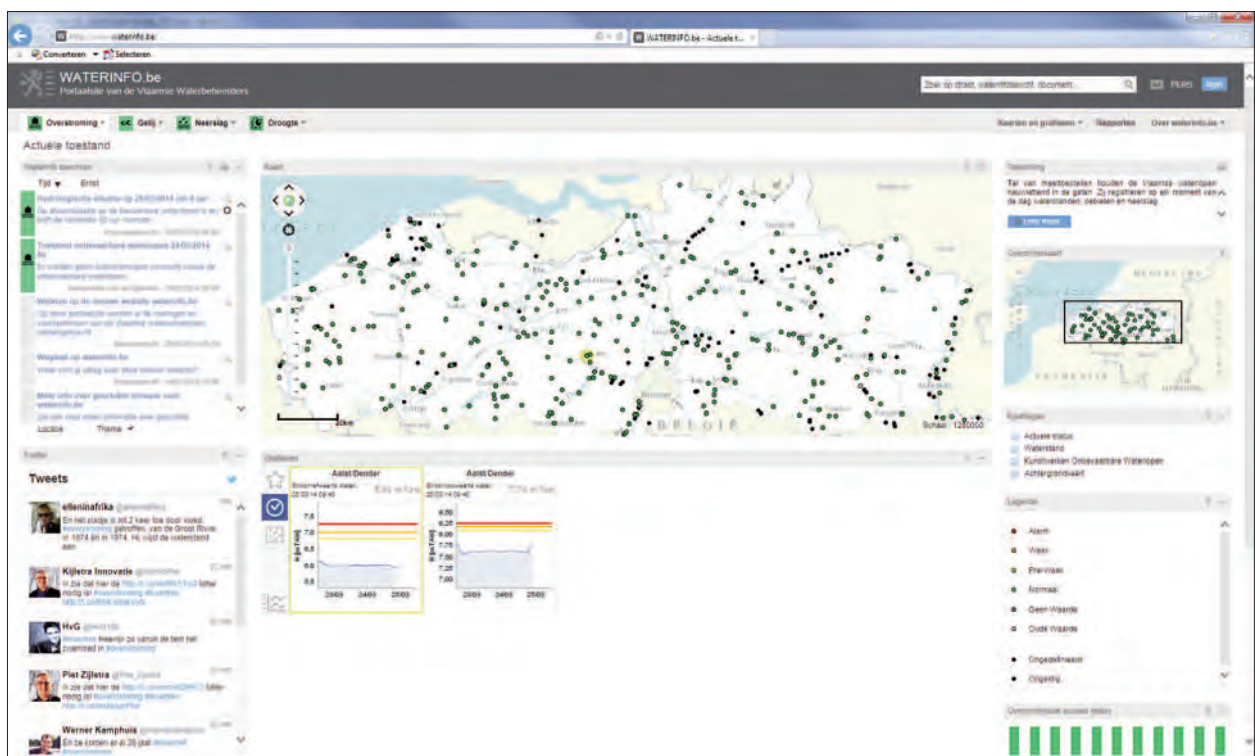

Preventie, de tweede laag van de overstromingsaanpak, gaat in de eerste plaats over het creëren van 'ruimte voor water'. In dat kader passen het afbakenen, vrijwaren en vergroten van de open ruimte, het tegengaan van verharding en het onderzoeken van de mogelijkheden voor een gedeeltelijke bouwstop in overstromingsgevoelige gebieden via instrumenten als de watertoets. Ook het weerbaar maken van gebouwen tegen overstromingen is preventie: door gebruik van waterdichte schotten voor ramen en deuren, het aanbrengen van beschermende coatings of het bouwen van overstroombare kruipkelders wordt de schade bij overstromingen beperkt. In Beersel en Sint-Genesius-Rode startte de VMM in 2013 een pilootproject waarbij voor een 70-tal overstromingsgevoelige woningen wordt onderzocht welke bouwtechnische maatregelen de woningen resistenter kunnen maken.

De derde laag gaat over **paraatheid**: hulpdiensten, waterbeheerders, maar ook burgers moeten bij een nakende overstroming tijdig worden verwittigd zodat ze zich kunnen voorbereiden en beschermen. Hiervoor is de overstromingsvoorspeller ontwikkeld. In 2013 bouwde de VMM samen met vier andere Vlaamse waterbeheerders

de overstromingsvoorspeller verder uit tot een echte portaal-site met crisisinformatie op maat van alle betrokkenen. Eind januari 2014 werd de portaal-site www.waterinfo.be gelanceerd. Je vindt er alle waterstanden en overstromingsvoorspellingen, maar ook informatie over getijden, neerslag en droogte. Vroeger moest je deze gegevens op verschillende websites zoeken zoals overstromingsvoorspeller.be, waterstanden.be, hydronet.be... Voortaan vind je alle meetgegevens en voorspellingen op één adres. Waterinfo biedt ook heel wat extra opties aan voor hulpdiensten en professionele gebruikers om hun gebied nog beter te kunnen bewaken.

Eind 2013 startte de VMM met de voorbereidingen van de bouw van een weerradartoren in Houthalen-Helchteren. Die moet ervoor zorgen dat weergegevens zo accuraat mogelijk zijn, om de betrouwbaarheid van de overstromingsvoorspellingen te verbeteren. Daarnaast moeten ook crisisdraiboeken verder uitgewerkt worden. De VMM staat in periodes van dreigende wateroverlast trouwens altijd paraat om de situatie op de voet te volgen en overstromingsschade te beperken.

SLIB RUIMEN IN STRIJD TEGEN WATEROVERLAST

In 2013 ruimde de VMM verspreid over Vlaanderen zo'n 230.000 m³ slib uit haar waterlopen. Dat is meer dan de voorbije jaren. Slibruimingen zijn vaak nodig om een vlotte waterafvoer te garanderen en zo het overstromingsrisico te verlagen. De toegenomen slibruimingen waren mogelijk door de extra middelen die de Vlaamse minister van Leefmilieu hiervoor in 2012 vrijmaakte. Gemiddeld ruimde de VMM 143.000 m³ per jaar in de periode 2009-2013. Jaarlijks wordt gerekend op een sedimentaanwas van 150.000 m³. Door deze extra inspanning zette de VMM een stap voorwaarts om de slibkwantiteit in haar waterlopen onder controle te houden.

Bij de selectie van de te ruimen trajecten wordt prioriteit gegeven aan overstromingsgevoelige waterlopen. De VMM voerde belangrijke slibruimingen uit in de Velp afwaarts Halen, de Winge in Rotselaar, de Grote Gete in Tienen, de Kleine Gete in Zoutleeuw, de Begijnebeek stroomopwaarts Diest en in het Maasbekken-Oost op de Itterbeek, Lossing en Dommel. Dat komt neer op de ruiming van zo'n 23.606 m³ slib in het Demer- en Maasbekken, of het volume van ongeveer 10 olympische baden. Ook in het Meetjesland werd grondig slib geruimd in de Zwarte Sluisbeek in Assenede. Zowel de ruiming als de afvoer van het slib gebeurden daar grotendeels met pontons en duwbakken op het water. Het is een efficiënte techniek die schade aan waardevolle natuurlijke oevers voorkomt.

Vaak is het sediment verontreinigd waardoor de slibruimingen ook voor ecologisch herstel van de waterloop zorgen. Dat was onder meer het geval in de Antitankgracht in Stabroek. In de waterbodemstalen werden overschrijdingen vastgesteld voor verontreinigende stoffen als arseen en PAK. Over een lengte van 900 m werd bijna 13.000 m³ slib geruimd dat werd afgevoerd naar een erkende slibverwerker. Ook in de Barebeek in het dierenpark Planckendaal werd verontreinigd slib geruimd.

Deze ruiming gebeurde met innovatieve technieken waarbij een zuiginstallatie het slib opzuigt en het daarna door een leiding perst richting Kanaal Leuven-Dijle. Van daar ging het per boot naar de verwerkingscentrale. Zo was er slechts een minimale beschadiging voor de natuurlijke oevers van de Barebeek en de paden in het park en werden bezoekers en dieren niet gehinderd.

Ook in West-Vlaamse waterlopen maakte de VMM versneld werk van slibruimingen in het IJzer- en Leiebekken en in de Brugse Polders. Dat was nodig om zowel wateroverlast te voorkomen als de waterkwaliteit te verbeteren. Aan de monding van de Grote Beverdijkvaart en de Koolhofvaart in West-Vlaanderen werd een innovatieve techniek gebruikt waardoor geen transport over land nodig is en het slib ook niet op de oeverkant gestort hoeft te worden. Door het hydraulisch baggeren met een 'snijkopzuiger' werd het slib gemengd met water en kon het rustig bezinken zonder vertroebeling te veroorzaken. Een belangrijk aandachtspunt in de ecologisch waardevolle Koolhofput.

Door sedimentvangen te plaatsen op strategische locaties in de waterloop, tracht de VMM de kosten van slibruiming te beperken. Erosiebestrijdingsmaatregelen en een verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur blijven echter prioritair om de slibproblematiek bij de bron aan te pakken.

WATERLOPEN NATUURLIJK HERSTELLEN

De VMM streeft het ecologisch herstel van waterlopen na. Hierbij wordt altijd rekening gehouden met de randvoorwaarden vanuit andere functies (wonen, landbouw ...) in het valleigebied. De VMM stimuleert onder meer de vorming van meanders, legt oeverzones aan, bevordert de vismigratie en bestrijdt uitheemse waterplanten of 'invasieve exoten'.

Zo zorgde de VMM ervoor dat vissen in de Kleine Nete voortaan ongehinderd van monding naar bron (en terug) kunnen zwemmen. Een reeks van 5 knelpunten maakte het voor vissen niet mogelijk om zich stroomopwaarts naar het brongebied te verplaatsen. Het ging over de watermolenstuw van Grobbendonk, de stuw aan het Spaans Hof in Herentals, de stuw in Kasterlee, de stuw op de grens van Retie en Kasterlee en de watermolen van Retie. Met de **aanleg van de vistrap in Kasterlee** in 2013 is nu het vijfde en laatste knelpunt door de VMM opgelost. Zo krijgt ook het wandelpad langs de Kleine Nete er een attractie bij. Het wandelpad wordt namelijk omgeleid langs de vistrap. Aandachtige bezoekers kunnen zo de vissen bekijken terwijl ze zich via de V-vormige treden van de trap stroomopwaarts bewegen. Aan de stuw van Kasterlee overbrugt de vistrap een verschil in waterpeil van twee meter in 20 V-vormige treden van telkens 11 cm hoog. De inlaat van de vistrap bevindt zich stroomopwaarts de stuw die het waterpeil vrij constant

houdt. De trap mondt uit even voorbij de grote stuwconstructie, waar het waterpeil meestal twee meter lager staat. De treden van de vistrap breken de val van het water. Door de kalme waterstroming kunnen vissen stroomopwaarts zwemmen. In het midden van elke drempel zit een verticale doorgang zodat de visdoorgang ook bij een lage waterafvoer goed functioneert. Tussen en achter de treden vinden zij rust en beschutting in de holten van de stenen. Verder zorgen twee plasbermen langs de vistrap voor extra rust- en paaiplassen. Dankzij haar goede waterkwaliteit telt de Kleine Nete ondertussen niet minder dan 20 vissoorten waaronder een aantal zeldzame soorten zoals de kleine modderkruiper en rivierdonderpad. De Kleine Nete is dan ook één van de Vlaamse speerpuntgebieden, waar de Europese normen voor 'goede ecologische toestand' tegen 2015 in het vizier liggen. Logisch dat de VMM een prioriteit maakt van de verdere verbetering van dit watersysteem.

Met het **project 'Open Demer'** brengen de VMM en de stad Diest de Demer terug boven de grond. Daardoor wordt de stad binnen enkele jaren attractiever en leefbaarder. Bovendien biedt de open te leggen Demerbedding een extra buffer voor regenwater bij hevige regenval. Verder wordt een bijkomende vijzel geplaatst in het vijzelgemaal aan de Nijverheidslaan om

de capaciteit te verdubbelen. Dit moet het risico op overstromingen in de binnenstad verkleinen. In 2013 ging de tweede fase van dit Demerproject van start. Het gaat over het gebied rond het Algemeen Ziekenhuis, meer bepaald van de Schaffensestraat tot aan de Demerstraat. Ter hoogte van het ziekenhuis werd een brug gebouwd. Ook werd uit de nog open bedding aan de Schaffensestraat het slib gehaald. Daarna werd een drijvend wandelpad gelegd, met een toegangstrap vanuit de Schaffensestraat. In de zone rond de Verversgracht, het ziekenhuis en het park Cerckel wordt een nieuwe open bedding gegraven. Door het vele groen en de nog beschikbare ruimte, zullen de oevers voornamelijk onder natuurlijke vorm worden aangelegd, met hellende en beplante wanden. Naast het tracé wordt een voet- en fietspad aangelegd.

Aan de **abdijsite Herkenrode** in Hasselt werkten de VMM en het Agentschap Natuur en Bos (ANB) samen aan een ingrijpend beekherstelproject. In 2013 werden de werken afgerond. De VMM herstelde de verbinding van de Tuilterdemer naar de Tuiltermolen, zorgde voor een nieuwe verbinding tussen de Demer en de Tuilterdemer en legde een vistrap aan rond de Tuiltermolen. Verder zijn nieuwe visvijvers aangelegd en is het grachtenstelsel rondom de abdijsite opgewaard. Op verschillende plaatsen zijn nieuwe bruggen gebouwd of bestaande bruggen aangepast om recreatie (fiets- en wandelplezier) te bevorderen. De Tuilterdemer vormt voortaan weer de nevengeul van de Demer zoals ze dat in een ver ver-

leden was. De nog aanwezige bedding van de Tuilterdemer is zo veel mogelijk behouden. De Tuilterdemer is heringericht als waterloop naar de Tuiltermolen. Aan de Herkenrodestuw is het waterpeil verhoogd zodat er weer stroming is om de 'watermolen op rust' te kunnen aandrijven. Stroomafwaarts van de Tuiltermolen komt het water via een nieuwe meanderende bedding terug in de Demer terecht. De heraanleg van de Tuilterdemer in combinatie met de vistrap rondom de Tuiltermolen maakt vismigratie hier opnieuw mogelijk. De vistrap is grotendeels aangelegd in een bestaande gracht omheen de molen. Op die manier wordt via de Tuilterdemer en de vistrap ook het totale hoogteverschil van 2,7m ter hoogte van de Herkenrodestuw overbrugd. De heringerichte Tuilterdemer en de vistrap bieden nieuwe kansen aan de vispopulatie van onder meer het biermpje, de serpeling, de snoek en de kwabaal.

De hernieuwde inrichting van de abdijsite is veel aantrekkelijker voor wandelaars en fietsers. Gemarkeerde routes lopen langs de Tuilterdemer en de vijvers naar de Tuiltermolen. Over de waterlopen en grachten zijn nieuwe houten bruggen geplaatst, de bestaande bruggen over de Demer en de Zonderikbeek zijn opgefrist. Bij het ontwerp van de verschillende bruggen werd veel aandacht besteed aan de landschappelijke beeldvorming en uniformiteit.

Dit project werd gerealiseerd met steun van het Europese ScaldWIN-project.

De Jeker, een zijrivier van de Maas die door Tongeren loopt, kronkelt weer door het Limburgse landschap. Eind jaren 1960 werd de Jeker er nog rechtgetrokken, wat ter plaatse zorgde voor verdroging en stroomafwaarts voor wateroverlast. De tijd werd nu teruggedraaid: de Jeker kreeg haar historische tracé langs de Blaarmolen terug en de bijhorende meanders werden hersteld. De VMM maakte de Jeker twee kilometer langer en zorgde zo opnieuw voor een natte vallei in het natuurgebied 'de Kevie'. Uiteraard zijn de vele planten en diersoorten in het natuurgebied gebaat met de vernatting van de vallei. Ook de Jeker zelf vaart er wel bij. Een natuurlijk verloop zorgt voor een sterker 'zelfzuiverend vermogen' van de waterloop. Bovendien zorgt de extra buffercapaciteit voor een betere bescherming tegen wateroverlast. Ook erfgoed komt opnieuw tot leven, want de Blaarmolen in de Kevie kan opnieuw maalvaardig worden gemaakt. Vissen zullen er geen hinder van ondervinden. Ze zwemmen om de molen en andere hindernissen heen via zogenaamde 'vispassages'. Wandelaars zullen de komende jaren de natuur zien herleven in de Kevie. Tongeren heeft er een trekpleister voor natuurliefhebbers bij.

Op het Molenplein in Vreeren en in het centrum van Nerem zorgde de provincie Limburg voor het terug openleggen en herinrichten van de Beek, samen met de aanleg van een afvalwatercollector door Aquafin. Hierdoor wordt de waterloop in de dorpskern gehewardeerd. Dat maakt de aangelanden bewust van het belang van goede waterafvoer en waterkwaliteit.

Vandaag is de Jeker opnieuw een waterloop waar vissen en ander leven kansen krijgen. De metingen van de VMM tonen aan dat de natuurlijke evenwichten zich langzaam maar zeker herstellen, al blijven bijkomende inspanningen nodig. De verbeterde waterkwaliteit is in de eerste plaats te danken aan investeringen in rioleringen en zuivering van afvalwater in het Jekergebied. Het Vlaamse Gewest investeerde de afgelopen jaren meer dan 25 miljoen euro zodat het afvalwater van Tongerse woonkernen niet langer in de beken terecht komt. De VMM coördineert deze initiatieven en meet de resultaten in de waterloop. Ook rivierherstelprojecten dragen bij tot een betere waterkwaliteit. Kronkelende waterlopen met natuurlijke oevers laten 'de natuur haar werk doen'. Diertjes en planten breken schadelijke stoffen af, waardoor het water zuiverder wordt. Het project van de VMM in de Kevie is een goed voorbeeld hiervan.

De hermeandering van de Jeker in de Kevie en de heraanleg van de Beek in Vreeren-Nerem werden deels door Europese subsidies gefinancierd in het kader van het Aquadra-project. Binnen dit project werkten waterbeheerders uit Vlaanderen, Wallonië en Nederland samen aan een grensoverschrijdend waterbeheer. Ook het Visserijfonds van het Agentschap voor Natuur en Bos participeerde in het rivierherstelproject.

RATTEN BESTRIJDEN

Muskusratten, beverratten en bruine ratten kunnen enorme ravage aanrichten. De VMM organiseert permanente en intensieve rattenbestrijding langs Vlaamse waterlopen. De VMM heeft voor de bestrijding van de ratten langs de waterlopen samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met de betrokken waterloop- en terreinbeheerders, waaronder Waterwegen en Zeekanaal, De Scheepvaart, de afdeling Maritieme Toegang, de provincies, gemeenten, polders en wateringen en de beheerders van natuurgebieden, zoals het Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt ... De VMM heeft daarnaast een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Agentschap Wegen en Verkeer voor het bestrijden van de bruine rat langs de wegen, bruggen en parkeerterreinen die dit agentschap beheert. Verder zijn er overeenkomsten en afspraken met rattenbestrijders in Frankrijk, Wallonië en Nederland voor de bestrijding van de muskusratten in het gemeenschappelijk grensgebied. Dankzij al deze samenwerkingsovereenkomsten werkt de VMM gebiedsdekkend en kan ze een gecoördineerde en meer efficiënte rattenbestrijding realiseren.

De doorgedreven bestrijding van muskusratten werpt in elk geval haar vruchten af. In 2013 liepen nog zo'n 730 muskusratten in de val, in 2000 waren dat er nog meer dan 42.000. Bij het begin van deze eeuw waren de muskusratten nog een echte plaag. De dieren maken gaten in dijken, verspreiden ziektes en zijn als uitheemse dieren een gevaar voor de inheemse soorten. Lange tijd was de uitroeiing in handen van particuliere personen die een premie kregen per gedood dier. Sinds 2000 gebeurt de bestrijding van de muskusrat door de VMM. Het lijkt erop dat die strijd gewonnen is en de muskusrat het onderspit moet delven. Of de muskusrat ooit helemaal verdwijnt, hangt af van de inspanningen in de ons omringende gebieden, zoals Wallonië, Frankrijk en Nederland.

MONITOREN WATERSYSTEMEN

De VMM meet en controleert de kwantiteit en de kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en de waterbodems en rapporteert over de resultaten. De VMM beschikt hiervoor over verschillende meetnetten zoals het oppervlaktewatermeetnet, het bacteriologisch meetnet, het afvalwatermeetnet, het meetnet riooloverstorten, het meetnet waterbodems en het primair en freatisch grondwatermeetnet.

KWALITEIT OPPERVLAKTEWATER 2012

Met haar verschillende meetnetten houdt de VMM de vinger aan de pols van de Vlaamse waterlichamen. In de **webrubriek 'Kwaliteit oppervlaktewater 2012'** op www.vmm.be, volledig geactualiseerd in november 2013, kom je te weten welke stoffen er in de Vlaamse waterlopen worden teruggevonden, of ze de normen overschrijden en hoe die stoffen daar terecht komen. Verschillende stoffen zijn niet wateroplosbaar en vinden we terug in de waterbodem.

BRONNEN VAN VERONTREINIGING

Voor het berekenen van de belasting op oppervlaktewater vanuit de verschillende bronnen, gebruikt de VMM voor Vlaanderen sinds kort het WEISS-model. Met dit instrument worden de significante bronnen en hun bijdrage aan de waterverontreiniging in kaart gebracht.

De structurele afbouw van vervuilingbronnen zoals landbouw, huishoudelijke belasting en bedrijfslozingen leidde de voorbije decennia tot een betere waterkwaliteit. Daardoor neemt het relatieve belang en de impact van diffuse bronnen en incidentele verontreinigingen toe. Ook wordt er nog steeds een teveel aan prioritair gevaarlijke stoffen zoals metalen en pesticiden aangetroffen in de lozingen van bedrijven.

FYSISCH-CHEMISCHE TOESTAND

Voor opgeloste zuurstof zijn de resultaten van 2012 de beste sinds het begin van de metingen in 1991 door de VMM. De laatste jaren wordt voor de geleidbaarheid en de zuurtegraad in oppervlaktewater eerder een stagnatie van de toestand vastgesteld. In de grote meerderheid van de meetplaatsen in oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen teruggevonden. Hun aanwezigheid in het Vlaamse oppervlaktewater is vergelijkbaar met de afgelopen jaren. Bestrijdingsmiddelen waarvoor een milieukwaliteitsnorm bestaat, worden minder vaak teruggevonden dan deze waarvoor geen milieukwaliteitsnorm bestaat. Voor fosfaat is er een relatief stabiel verloop sinds 2002, met slechts geringe schommelingen van jaar tot jaar. In 2012 voldeed het hoogste percentage meetplaatsen ooit aan de basiskwaliteitsnorm. 38% van de meetplaatsen voldoen aan deze norm. Voor nitraat noteren we vanaf 2006 tot en met 2011 een daling van de gemiddelde concentratie; in 2012 steeg deze licht. Dit kan echter mee verklaard worden door neerslagfenomenen. In vijf van de elf bekkens werd de nitraatdoelstelling van het Mestactieplan 4 voor 2014 al bereikt, 2 bekkens komen in de nabijheid van deze doelstelling. Wat metalen in oppervlaktewater betreft, wordt in 2012 de norm voor zink, uranium en arseen in meer dan één op de tien meetplaatsen overschreden. Voor kobalt is dat in meer dan de helft van de meetplaatsen het geval.

WATERBODEMKWALITEIT

De metingen van de waterbodemkwaliteit wijzen op een positieve evolutie sinds 2000, met een serieuze afname van het percentage sterk verontreinigde waterbodems ten voordele van het percentage licht verontreinigde bodems. Het aantal niet verontreinigde waterbodems blijft beperkt. Waterbodems blijven een belangrijke potentiële bron van verontreiniging door middel van uitlegging naar oppervlaktewater.

BIOLOGISCHE TOESTAND

Water- en waterbodemkwaliteit zijn in grote mate bepalend voor de in het water aanwezige fauna en flora. Voor de biologische kwaliteitselementen is het bereiken van de doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water nog niet in zicht. Voor de kwaliteitselementen macro-invertebraten, diatomeeën en macrofyten haalt minder dan één op de vijf Vlaamse waterlichamen deze doelstellingen in de periode 2007-2012.

ZWEMWATER

De kwaliteit van het zwemwater (kustwater en zwemvijvers) wordt sinds 2011 beoordeeld volgens de nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn. Van de 86 zwemwateren behoren er 62 tot de klasse uitstekend, 23 tot de klasse goed en 1 tot de klasse aanvaardbaar. Dit is een verbetering ten opzichte van 2011. De meeste zwemwateren voldoen daarmee nu al aan de doelstelling van de nieuwe Zwemwaterrichtlijn voor 2015.

De meetresultaten uit 2012 kun je raadplegen op www.vmm.be/water/kwaliteit-oppervlaktewater.

Uitstekende zwemwaterkwaliteit

PARAAT BIJ MILIEU-INCIDENTEN

Een van de taken van de VMM is in actie komen bij milieu-incidenten op de Vlaamse waterlopen, zoals een mestlozing of vissterfte in een beek. De VMM is namelijk zeven dagen per week, 24 uur per dag, verantwoordelijk voor het toezicht op de waterkwaliteit in Vlaanderen. De VMM moet dus ook paraat staan bij milieu-incidenten die kunnen leiden tot waterschade. In geval van een calamiteit of milieu-incident moet de VMM zo snel mogelijk de eventuele schade aan water controleren. Verder meldt zij abnormale verontreinigingen meteen aan de betrokken instanties, zowel binnen als buiten Vlaanderen.

Op zaterdagochtend 4 mei 2013 ontspoorde in Wetteren een goederentrein met gevaarlijke stoffen. De VMM werd meteen door het provinciaal crisiscentrum gewaarschuwd vanwege het gevaar voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Acrylonitril (C_3H_3N) is een licht ontvlambare toxische stof die afbreekt in het eveneens zeer toxische waterstofcyanide (HCN). Al snel werd duidelijk dat bluswater met acrylonitril via een gracht van de spoorweg in de riolering was terechtgekomen. Het water werd een tijdlang vastgehouden in de collectoren en de RWZI van Wetteren, maar noodgedwongen werd toch een deel geloosd in de Zeeschelde via de Molenbeek. Een deel van het bluswater kwam ook in de Grotevijversbeek terecht. Deze kleine beek stroomt vlakbij de plaats van het ongeval en mondt even verderop uit in de Zeeschelde. Om de impact op het oppervlaktewater op te volgen verrichtte de VMM vanaf zaterdag 4 mei dagelijks monsternames op de betrokken waterlopen. Uit de analyses bleek dat de concentratie acrylonitril in de Zeeschelde tussen Melle en Temse de waarde die vissterfte kan veroorzaken, nooit overschreed. Dat was wel een tijdlang het geval in de Molenbeek en de Grotevijversbeek. Toch is gedurende de hele monitoring van het incident geen enkele vissterfte vastgesteld op de waterlopen. Mogelijk zijn de aanwezige vissen in de twee zijbeken tijdig kunnen vluchten of was het vis-

bestand er op dat moment zo beperkt dat vissterfte nooit opgemerkt werd. Na enkele dagen daalde de concentratie acrylonitril gevoelig. Enerzijds omdat het een zeer vluchtige stof is, anderzijds omdat mei 2013 een regenachtige maand was waardoor de stof snel in het water verdunde. Na twee weken van dagelijkse monitoring werd de meetfrequentie geleidelijk teruggeschroefd. In functie van een mogelijke besmetting van het grondwater, controleerde de VMM samen met Water-Link (vroeger TMVW) de putwaters binnen een afgebakende risicozone. Vanuit het voorzorgsprincipe beval het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid een verbod op het drinken van putwater in deze zone. Dat verbod werd pas ingetrokken na een tweede controle begin juni. De VMM bleef een aantal weken na de ramp de situatie in het getroffen gebied verder opvolgen. Er werden bijkomende metingen van de oppervlaktewaterkwaliteit uitgevoerd. Daarnaast nam de VMM ook waterbodemplaten in de betrokken waterlopen. Ook de kwaliteit van het grondwater werd verder gecontroleerd.

ZORG VOOR KWALITEIT

Objectieve en betrouwbare milieudata zijn essentieel om een effectief milieubeleid te voeren. De VMM besteedt veel aandacht aan kwaliteitszorg. Ze ziet erop toe dat alle interne en externe monsternemings-, meet- en analyseactiviteiten kwaliteitsvol, tijdig en efficiënt worden uitgevoerd en gerapporteerd op basis van erkenningen en/of accreditaties. Om een optimale dienstverlening te realiseren, moeten de activiteiten van de meetnetten en de laboratoria uitgevoerd worden volgens kwaliteitszorgprocedures en in overeenstemming zijn met de eisen van de interne en externe klanten en de internationale rapportering. Binnen de VMM zijn vijf afzonderlijke kwaliteitssystemen uitgebouwd. Voor de meetnetten lucht, oppervlaktewater en afvalwater en voor het laboratorium is het kwaliteitssysteem gebaseerd op de internationale norm voor beproevings- en kalibratielaboratoria, de ISO 17025-norm. Voor de emissie-inventaris Lucht bouwt de VMM een algemeen kwaliteitsmanagementsysteem uit volgens de ISO 9001-norm. De VMM engageert zich ook om de emissie-inventaris Water verder

te optimaliseren conform internationale richtlijnen en/of beste beschikbare methodiek om op een kwaliteitsvolle manier te voldoen aan de vereisten van de klanten.

MONITOREN GRONDWATER

Voor de Europese monitoringverplichting van grondwater gebruikt de VMM het primair en freatisch grondwatermeetnet, waarvoor respectievelijk jaarlijks en halfjaarlijks analysecampagnes worden uitgevoerd. In het primair meetnet worden daarnaast maandelijks peilmetingen uitgevoerd. Het primair grondwatermeetnet dient in de eerste plaats om de regionale grondwaterreserves en de evolutie van de grondwaterkwantiteit op het niveau van de grondwaterlichamen vast te stellen. Daarnaast wordt het gebruikt om de kwaliteit van de diepere watervoerende lagen te bepalen. Het freatisch grondwatermeetnet geeft een beter beeld van de grondwaterkwaliteit in het algemeen, en meer specifiek over nutriënten, bestrijdingsmiddelen en zware metalen. Het voldoet beter aan de eisen van de Nitraatrichtlijn en het wordt gebruikt om een kwetsbaarheidsvaluatie uit te voeren. Alle analysesresultaten worden bijgehouden in de Databank Ondergrond Vlaanderen: www.dov.vlaanderen.be.

Het rapport '**Zware metalen in het grondwater in Vlaanderen**', gepubliceerd in september 2013, bespreekt de in 2011 gemeten concentraties arseen, boor, cadmium, chroom, kobalt, koper, kwik, lood, nikkel en zink in het freatisch en primair grondwatermeetnet van de VMM. De ruimtelijke spreiding van die stoffen wordt op kaart voorgesteld en gerelateerd aan natuurlijke bronnen en aan menselijke activiteiten die een directe of indirecte invloed kunnen uitoefenen op de concentratie in het grondwater. In 12% van de meer dan 5000 onderzochte meetfilters is ten minste een van volgende stoffen teruggevonden in een concentratie boven de grondwaterkwaliteitsnorm: arseen, boor, cadmium, chroom, kobalt, koper, kwik, lood, nikkel en zink. Je kunt het rapport raadplegen op www.vmm.be.

GEBRUIK GEEN PESTICIDEN

Met het nieuwe decreet Duurzaam Pesticidengebruik richt de Vlaamse Regering zich, in uitvoering van de nieuwe Europese regelgeving, op de bescherming van de menselijke gezondheid en het leefmilieu. Het decreet bepaalt dat het gebruik van pesticiden zo veel mogelijk voorkomen moet worden. Chemische bestrijding mag pas wanneer alternatieve methoden niet mogelijk zijn. Sinds 2004 bouwen openbare diensten al systematisch hun pesticidengebruik af naar een nulgebruik in 2015. Belangrijk is dat vanaf 1 januari 2015 onder 'openbare dienst' voortaan alle instanties vallen – zowel publiek als privaat – die een taak van algemeen belang uitoefenen. Dat zorgt voor extra bescherming van de meest kwetsbare groepen en het brede publiek. Zo zal het nulgebruik niet alleen gelden voor de schoolterreinen van het gemeenschapsonderwijs, provinciaal of gemeentelijk onderwijs, maar voor alle onderwijsnetten. Ook kinderopvang, ouderen- en ziekenzorg zijn taken van algemeen belang waarvoor een nulgebruik vanaf 1 januari 2015 geldt. Het nieuwe decreet heeft ook aandacht voor een duurzame watervoorziening in Vlaanderen. Daarom is er een verbod op het gebruik van pesticiden in grondwaterwingebieden en wordt het verbod vanaf 1 januari 2015 uitgebreid tot een strook van zes meter langs waterlopen. De VMM lanceerde in 2013 een nieuwe campagne om publiek en terreinbeheerders over de nieuwe regelgeving over duurzaam gebruik van pesticiden te informeren. Meer informatie vind je op de vernieuwde website www.zonderisgezonder.be.

TOEZICHT HOUDEN

De VMM houdt toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, zowel vanuit ecologisch als vanuit economisch standpunt. Het uiteindelijke doel van dit tweeledige toezicht is een optimale kwaliteit van het water tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs. Daarnaast houdt de VMM toezicht op water bestemd voor menselijke consumptie en treedt zij op als regulator in de drinkwatersector.

ECOLOGISCH EN ECONOMISCH TOEZICHT

Als ecologisch toezichthouder kijkt de VMM na of de bestaande saneringsinfrastructuur optimaal rendeert. Onder saneringsinfrastructuur verstaan we zowel het riolerings- en collectorennet met bijhorende pompstations en andere constructies als de zuiveringsinstallaties. Via allerlei metingen en bevragingen die verwerkt worden in twee indicatorenkaders komt de VMM tot een objectieve evaluatie van de bedrijfsvoering op gemeentelijk en bovengemeentelijk niveau. Deze indicatoren worden nadien gebruikt om in overleg te treden met de betrokken actoren en om maatregelen voor te stellen om de vastgestelde pijnpunten te remediëren.

Daarnaast houdt zij ook toezicht op de verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur.

Als economisch toezichthouder kijkt de VMM toe op de kostenefficiënte uitbouw en beheer van de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsinfrastructuur. Daarnaast houdt ze toezicht op een correcte kostentoe-rekening door de watermaatschappijen.

De VMM houdt ook toezicht op de saneringscontracten die NV Aquafin afsluit met bedrijven voor de zuivering van proceswater.

OPTIMALISATIEPROGRAMMA 2015-2019

De Vlaamse Regering keurde op vrijdag 20 december 2013 het Investeringsprogramma 2015-2019 voor de optimalisatie van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur in het Vlaamse Gewest goed. Daarmee krijgt de NV Aquafin 142 nieuwe projecten om uit te voeren. Het investeringsbudget voor het programmajaar 2015 is vastgesteld op 250 miljoen euro. Om de gemeenten bijkomend te ondersteunen bij de aanleg van gemeentelijke riolering, neemt de Vlaamse Regering met dit investeringsprogramma voor 100 miljoen euro gemeentelijke rioleringsinspanningen over.

Alle projecten kan je raadplegen op het geoloket Saneringsinfrastructuur Afvalwater.

SUBSIDIEPROGRAMMA 2014

Op 26 augustus 2013 keurde de Vlaamse minister van Leefmilieu het 1^e kwartaalprogramma 2014 voor de aanleg en verbetering van gemeentelijke rioleringen, KWZI's en IBA's goed. Op 4 september 2013 betekende de VMM dit programma aan de gemeenten en rioolbeheerders. Het omvat 117 rioleringsprojecten en 63 IBA-projecten met in totaal 559 IBA's (individuele behandelingsinstallaties voor afvalwater) voor 228,5 miljoen euro. Ook deze projecten kan je raadplegen op het geoloket Saneringsinfrastructuur Afvalwater.

De VMM werkte in 2013 aan een herziening van het subsidiebesluit.

VMM INFORMEERT GEMEENTEN EN RIOOLBEHEERDERS

In maart 2013 organiseerde de VMM in alle Vlaamse provincies infosessies voor gemeenten en rioolbeheerders over de herziening van de zoneringsplannen en de opmaak van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. De gemeentelijke zoneringsplannen werden goedgekeurd in 2008-2009. Om daaraan concrete invulling te geven worden gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP) opgemaakt. Deze plannen omvatten de projectafbakening, de afbakening van de gemeentelijke en boven-

gemeentelijke projecten en de onderlinge afstemming ervan, de timing en de uitzonderingen voor optimale afkoppelingen in sterk verstedelijkte gebieden. Om de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen op elkaar af te stemmen geeft de VMM een eerste aanzet voor de herziening van de zoneringsplannen.

RIO • leren

Om de financiële middelen maximaal te laten renderen moeten die kostenefficiënt ingezet worden. De VMM wil de sector daarbij helpen. Ze organiseerde het overlegplatform RIO-leren en stelt een benchmarkmodel ter beschikking. Het doel van het overlegplatform Rio-Leren is om samen met de rioolbeheerders door middel van informatie-uitwisseling over specifieke onderwerpen te komen tot een kostenefficiënte aanpak op het vlak van gemeentelijk rioolbeheer. Hiertoe voorziet het platform Rio-leren enerzijds in kennisdeling en anderzijds in een kostenvergelijking. Tijdens het startcongres in maart 2013 werd het plan van aanpak en de praktische werking van het platform RIO-leren toegelicht. In overleg met de rioolbeheerders werden 2 deeltrajecten uitgekozen waarvoor de kostenefficiëntie onderzocht zal worden, namelijk 'Reiniging Straatkolken' en 'Aanleg en Vervangskosten'. De problematiek van de laatste werkgroep werd door de complexiteit uiteindelijk beperkt tot het onderdeel Grondverzet. Voor beide werkgroepen werd de beschikbare informatie met de betrokken rioolbeheerders vergeleken tijdens verschillende overlegmomenten. Dat leidde tot een verhoogde transparantie van de kosten. Bovendien stelden bepaalde gemeenten hierdoor hun werkwijze kritisch in vraag. Uit werkgroep Grondverzet kwam ook naar voor dat veel gemeentebesturen niet over voldoende achtergrondkennis beschikken. De VMM gaat na op welke wijze zij hierin verdere ondersteuning kan bieden.

Meer info vind je op www.vmm.be/rio-leren.

AFVALWATERINFORMATIESYSTEEM (AWIS) GAAT VAN START

In oktober 2013 startte de VMM een haalbaarheidsstudie over de toekomststrategie van AWIS, het afvalwaterinformatiesysteem. AWIS wil een aantal klantvriendelijke instrumenten aanbieden voor de opvolging van en de rapportering over de uitbouw en het beheer van de afvalwatercollecterings- en zuiveringsinfrastructuur. Met AWIS wil de VMM onder meer een digitaal loket voor actuele rioleringsgegevens ontwikkelen. Via een vast webportaal zal de communicatie tussen rioolbeheerders, gemeenten en de VMM gestroomlijnd worden en zullen rioleringsprojecten digitaal aangevraagd en opgevolgd kunnen worden. Op die manier wil de VMM de dienstverlening naar gemeenten verbeteren en de samenwerking optimaliseren. Een belangrijke eerste stap in de haalbaarheidsstudie was een stakeholderanalyse. Daarbij bracht de VMM de noden en verwachtingen bij gemeenten en rioolbeheerders in kaart. Daarnaast moet de studie op basis van juridische, technische en financiële overwegingen het implementatieplan verder richting geven.

KOSTEN VOOR RIOLERING: FINANCIERINGSMODEL GEMEENTEN

De VMM berekent jaarlijks hoeveel geld elke gemeente voor haar riolering nodig heeft. Die berekening goot de VMM in een model: het financieringsmodel. In oktober 2013 stuurde de VMM een geactualiseerde versie, toegepast op elke gemeente, naar de plaatselijke besturen. Vlaanderen werkt aan een goede toestand van het oppervlaktewater. Vanaf 2013 geeft de Vlaamse Regering 10 miljoen euro extra subsidies voor de riolering uit. De berekening per gemeente gebeurt zowel aan de hand van inkomsten en uitgaven als volgens de analytische boekhouding. Op basis van het financieringsmodel kan een gemeente beter strategische beslissingen nemen binnen haar budget. Het is namelijk belangrijk dat de gemeente weet welke investerings- en exploitatieuitgaven op til zijn. In het toegezonden model kan het bestuur zo veel mogelijk parameters zelf instellen en zo diverse scenario's onderzoeken.

FINANCIËLE BENCHMARK NEEMT RWZI'S ONDER DE LOEP

De VMM heeft een financiële benchmark ontwikkeld die het mogelijk maakt om de exploitatiekosten van de zuiveringsinstallaties van de NV Aquafin onderling te vergelijken. Het uiteindelijke doel van de benchmark is om de geleverde prestaties van de RWZI's te verbeteren en te komen tot een optimaal zuiveringsrendement tegen een correcte prijs. De benchmark brengt aan de hand van een aantal financiële indicatoren de kosten van de verschillende RWZI's in het beheer van Aquafin in kaart. De benchmarkresultaten geven een objectief beeld van de kostenverdeling tussen de verschillende RWZI's, wat toelaat om ze onderling te vergelijken.

SANERINGSBIJDRAGE CORRECT AANGEREKEND OP DRINKWATERFACTUUR

In december 2013 publiceerde de VMM het rapport 'De saneringskosten correct aangerekend? Een procescontrole bij de Vlaamse watermaatschappijen'. Het beschrijft de werkwijze en de resultaten van het onderzoek naar de aanrekening van de bovengemeentelijke bijdrage en de gemeentelijke bijdrage en vergoeding aan kleinverbruikers zonder vrijstelling. Uit de gevoerde procescontrole kan geconcludeerd worden dat het invoeren van de aanrekeningsprocessen bij de verschillende watermaatschappijen een kwaliteitsvolle aanrekening toelaat. In totaal werden 1022 tarieven gecontroleerd voor de verbruiks jaren 2010, 2011 en 2012. Hierbij werd geen enkele fout vastgesteld.

Er werden bovendien 180 voorbeeldfacturen gecontroleerd d.m.v. een herberekening van de aan te rekenen saneringsbijdrage en/of -vergoeding. Daaruit blijkt dat de correcte tarieven gehanteerd worden en dat de proratering van het aantal verbruikte kubieke meter drinkwater over de verschillende kalenderjaren (2010, 2011 en 2012) correct verloopt. Ook bij specifieke veranderende omstandigheden, zoals een verhuis van de klant, een verandering in private waterwinnings situatie of bij een rechtzetting ten gevolge van een manuele handeling, blijkt dit het geval te zijn.

NIEUW VERGOEDINGSMODEL NV AQUAFIN

In de loop van 2013 keurde de Vlaamse Regering een nieuw vergoedingsmodel voor de NV Aquafin als proefmodel voor 2014 goed. Het vergoedingsmodel laat de kosten van de NV Aquafin variëren in functie van 2 parameters, namelijk de patrimoniumeenheden in beheer van Aquafin en de hoeveelheid Kjeldahlstikstof die Aquafin verwerkt. Dat budget wordt aangevuld met een aantal vaste enveloppes voor de kosten die niet aan de voormelde parameters gekoppeld kunnen worden. Hiermee geeft het Vlaamse Gewest invulling aan de definitie 'redelijke kosten'. De economisch toezichthouder adviseerde het Vlaamse Gewest na een korte evaluatie.

De VMM zal het proefmodel evalueren en haar economisch toezicht op deze nieuwe aanpak enten.

TOEZICHT OP DRINKWATER

Drinkwater is bestemd voor menselijke consumptie en moet dus veilig en gezond zijn. De kwaliteit van het water bestemd voor menselijke consumptie wordt zeer regelmatig en conform de wettelijke bepalingen gecontroleerd. De drinkwatermaatschappijen zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wettelijk verplichte controle. Jaarlijks maken ze een controleprogramma op dat de VMM moet goedkeuren. Jaarlijks vóór 1 april maken de drinkwatermaatschappijen de resultaten van deze controles over aan de VMM. De VMM analyseert deze gegevens en maakt een rapport over de drinkwaterkwaliteit aan de kraan. Uit het rapport **'Drinkwaterkwaliteit 2012'** blijkt dat het drinkwater dat in Vlaanderen in 2012 verdeeld werd, voor 99,78% aan de opgelegde kwaliteitseisen voldoet. Af en toe worden voor een beperkt aantal parameters normoverschrijdingen aan de kraan vastgesteld, maar het dan gaat om een tijdelijke kwaliteitsvermindering. De binneninstallatie, het tijdstip en de wijze van staalname kunnen een impact hebben op de resultaten van de analyses aan de kraan. Het rapport over de drinkwaterkwaliteit vind je op www.vmm.be.

Daarnaast verzorgt de VMM ook het toezicht op de dienstverlening in de drinkwatersector, dat wettelijk is geregeld in het Algemeen waterverkoopreglement. Dat reglement voorziet in duidelijke rechten en plichten, zowel voor de drinkwatermaatschappij, voor de rioolbeheerder als voor de klant.

VEILIG OMGAAN MET KRAANTJESWATER OP SCHOOL

Kraantjeswater drinken is gezond, ook op school. Het is bovendien goedkoop én milieuvriendelijk, omdat geen verpakking of transport nodig is. De VMM maakte samen met de dienst Toezicht Volksgezondheid een brochure met tips en richtlijnen voor scholen. De brochure **'Veilig omgaan met kraantjeswater op school'** vind je op www.vmm.be/kraantjeswater.

EXTRA SOCIALE MAATREGELEN VOOR DRINKWATER

Op 6 december 2013 keurde de Vlaamse Regering het uitvoeringsbesluit goed dat voorziet in maatregelen voor de bescherming van kwetsbare doelgroepen. Dit besluit legt ook de procedures voor afsluiting van de watertoevoer vast. Vanaf 1 januari 2014 krijgen de watermaatschappijen een aantal sociale openbare dienstverplichtingen. Beschermde klanten hebben vanaf dan recht op onder meer een gratis waterscan, een maandelijks betaling en een gratis meterstandopname bij hen thuis. Iemand afsluiten van de watertoevoer is een drastische ingreep die niet zomaar genomen mag worden. Om watergebruikers te beschermen tegen afsluiting, is een duidelijke procedure opgesteld, die de watermaatschappijen moeten volgen vooraleer ze mogen afsluiten. Zo moet er minstens zes weken zitten tussen kennisgeving van de nakende afsluiting en het moment dat de kraan effectief toe gaat. Binnen die termijn kan nog een regeling getroffen worden. De lokale adviescommissie van het OCMW speelt in die procedure een belangrijke rol. Voortaan zullen de OCMW's altijd bijspringen wanneer iemand in moeilijkheden komt, zoals dat ook al bij de elektriciteitsfactuur gebeurt. Samen met het pakket aan sociale maatregelen geeft de nieuwe procedure een verhoogde garantie dat de toegang tot de watervoorziening behouden blijft.

Om hulpverleners en OCMW-medewerkers te informeren over de nieuwe procedure en sociale maatregelen, organiseerde de VMM op 7 november 2013 een infosessie in Gent. In 2014 komt er een nieuwe sensibiliseringscampagne, als aanvulling op de campagne 'Goed geld = geld gespaard'.

Meer info op www.vmm.be/waterloket.

VERHOOGDE GARANTIE OP EEN VEILIGE EN DUURZAME DRINKWATERVOORZIENING

Op 8 november 2013 verleende de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan een vernieuwde wetgeving over de productie en levering van drinkwater. De nieuwe regelgeving legt aan de drinkwaterbedrijven bijkomende operationele dienstverplichtingen op. Hiermee sluit de Vlaamse Regering aan bij de internationale trends in risicobeheer en duurzaam voorraadbeheer. Via een verplichte toepassing van een integrale risicobeheerstrategie van bron tot kraan moeten de drinkwaterbedrijven altijd alert blijven voor mogelijk nieuwe risico's en hierop gepast preventief reageren. De drinkwaterbedrijven krijgen ook de opdracht om leveringsplannen en langetermijnvoorzieningsplannen op te maken die afgestemd zijn op de doelstellingen van het Vlaamse beleid inzake duurzaam watervoorraadbeheer.

Er wordt ook gestreefd naar een grotere paraatheid bij de drinkwaterbedrijven wanneer het misgaat. Zo zullen alle drinkwaterbedrijven moeten beschikken over een actueel interventieplan en krijgen ze de verantwoordelijkheid om een alternatieve waterbevoorrading te organiseren.

De VMM is naast toezichthouder op dit proces vooral ook een partner. In samenwerking met de drinkwaterbedrijven werkte de VMM aan de onderbouwing en ontwikkeling van een bronbeschermingsbeleid voor onze drinkwaterbronnen onder meer via de werking 'Opmaak brondossiers'.

WATERREGULATOR

De WaterRegulator vergelijkt sinds 2010 de werking en de prestaties van de watermaatschappijen en brengt onze drinkwaterproductie en -levering helder in kaart.

Het derde rapport '**Watermeter**' geeft een uitgebreid overzicht van de drinkwatersector in Vlaanderen. De WaterRegulator van de VMM wil bijdragen tot een verhoogde transparantie in de productie en levering van leidingwater door het publiek beschikbaar stellen van deze kerncijfers. Zowel de organisatie van de sector, de kenmerken van de distributiegebieden, de waterbalans als het waterverbruik, bedrijfseconomische gegevens en de prijs van drinkwater komen erin aan bod.

Uit een studierapport '**Vergelijking van de kostprijs in verschillende Europese landen**' blijkt dat Vlaanderen een van de goedkoopste regio's voor leidingwater in Europa is. Een type-gezin van 2 personen betaalt hier jaarlijks 313 euro via haar waterfactuur. Het gaat hier wel om de integrale waterfactuur, die zowel de kosten voor het waterverbruik als de kosten voor de sanering van het geleverde water bevat. Voor de laagste inkomens komt dat neer op 2,6 procent van het inkomen. In Duitsland is het aandeel van de waterfactuur van dat gezin 4,7 procent voor de laagste inkomensgroep.

In het rapport '**Investerings voor publieke watervoorziening 2012**' pleit de WaterRegulator voor een planmatige aanpak om verouderde drinkwaterleidingen te vervangen. Dat is noodzakelijk om in de toekomst kwaliteitsvol drinkwater te blijven leveren. Bovendien kan zo een redelijke waterprijs op middellange termijn gehandhaafd blijven. De laatste jaren gingen de investeringen in watervoorziening al in stijgende lijn. In 2011 investeerden de watermaatschappijen meer dan 150 miljoen euro. Iets minder dan de helft wordt geïnvesteerd in het leidingnet, ongeveer 30 procent in watergebonden installaties en iets meer dan 20 procent zijn overige investeringen. Het grootste deel van het leidingnet dat vandaag in gebruik is, werd aangelegd tussen 1960 en 1980.

Daardoor wordt de komende decennia een toename van vervangingsinvesteringen in leidingen en bijhorende infrastructuur verwacht. Een planmatige en doordachte aanpak dringt zich dan ook op. Gedetailleerde plannen kunnen ook de financiële gevolgen op voorhand voldoende inschatten.

De WaterRegulator heeft ook de opdracht de Vlaamse Regering te adviseren bij de uitwerking van openbare dienstverplichtingen ten aanzien van de watermaatschappijen. In 2013 werd advies verstrekt bij besluiten van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de invoering van operationele en sociale openbare dienstverplichtingen.

Alle rapporten en adviezen van de WaterRegulator vind je op www.vmm.be/WaterRegulator.

HEFFINGEN INNEN

Milieuheffingen zijn gebaseerd op het principe 'de vervuiler betaalt'.

De heffingsinkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in een beter leefmilieu. In 2013 ontving de VMM 70,8 miljoen euro aan heffingsinkomsten. Het gaat om de som van de heffing op de waterverontreiniging (3,1 miljoen euro kleinverbruikers + 44,8 miljoen euro grootverbruikers = 47,9 miljoen euro) en de heffing op de grondwaterwinning (22,9 miljoen euro). De VMM ontving die inkomsten uit de (bovengemeentelijke) heffingen. In 2013 bedroeg het geïndexeerde eenheidstarief 33,64 euro per vervuilingseenheid voor oppervlaktewaterlozers en 43,89 euro per vervuilingseenheid voor rioollozers. De drinkwatermaatschappijen vestigen een bovengemeentelijke en een gemeentelijke bijdrage op het geleverde water. Deze bijdrage bedroeg in 2013 voor het bovengemeentelijk deel 0,9523 euro per kubieke meter (exclusief btw) en maximaal 1,3332 euro per kubieke meter (exclusief btw) voor het gemeentelijke deel.

Eind 2012 werd de financierende heffing goedgekeurd die de kosten van de verwerkbaarheid van het afvalwater dat in de riool geloosd wordt, in rekening brengt. Ook de saneringscontracten van de NV Aquafin werden bijgewerkt. De VMM informeerde de belanghebbenden in 2013 over deze nieuwe principes via een brochure, een aangepaste website en 5 provinciale infosessies.

ADVISEREN MILIEUVER- GUNNINGAANVRAGEN

Met een doordacht vergunningenbeleid streeft de VMM naar een minimale belasting en een maximale bescherming van het milieu.

De VMM geeft advies over de milieuvergunningaanvragen en bodemsaneringen van bedrijven van klasse 1 en 2. De adviezen afvalwater behandelen de lozingsproblematiek van de ingedeelde inrichtingen. Doordachte en performante adviezen zijn het resultaat van de nauwgezette opvolging van de beste beschikbare technieken (BBT- en BREF-documenten), van de verwerkbaarheid van het afvalwater op een RWZI, van het Europese beleid over gevaarlijke stoffen (prioritaire stoffen, kwik, REACH, hormoonverstoorders), de continue uitbouw van de expertise gevaarlijke stoffen en van een databeheerssysteem voor de vergunningen. De doelstellingen die de kaderrichtlijn Water stelt, zijn daarbij richtinggevend. De VMM verleent voor verschillende rubrieken van Vlarem een advies op basis van objectieve criteria.

Verder geeft de VMM ook advies over grondwatervergunningen. Om een goede toestand van het grondwater te bereiken, is een evenwicht tussen vraag en aanbod van water essentieel. Via het vergunningenbeleid wordt sturend opgetreden om het gebruik van grondwater zo veel mogelijk te beperken: in eerste instantie spoort de VMM alle sectoren aan om minder water te gebruiken, bijvoorbeeld door hen een wateraudit aan te bevelen. Vervolgens stimuleert de VMM het hergebruik van water en het gebruik van alternatieve waterbronnen.

In 2013 werden 978 milieuvergunningaanvragen voor afvalwater, 1.850 milieuvergunningaanvragen voor grondwaterwinningen, 184 bodemsaneringsdossiers en 7 adviezen voor erkende deskundigen (VLAREL) geadviseerd.

20 JAAR ADVIES MILIEUVERGUNNINGEN VMM

Op vrijdag 17 mei 2013 blikte de VMM met de belangrijkste partners en stakeholders tevreden terug op 20 jaar adviesverlening afvalwater bij de VLAREM milieuvergunningprocedure tijdens een symposium in Aalst. De VMM is sinds 1993 een schakel in de vergunningsprocedure voor afvalwater. Ze heeft de bevoegdheid om advies uit te brengen over milieuvergunningen met betrekking tot lozing van zowel bedrijfsafvalwater als afvalwater van bodemsaneringen. Deze adviezen worden getoetst binnen de integrale watervisie van de VMM. Ze integreren de gebiedsgerichte kennis over de stroomgebieden in Vlaanderen, de analyses van de watermeetnetten en de terreinexpertise van onze medewerkers. Ook belangrijk in dit kader is het beleid rond de verwerkbaarheid van afvalwater in de openbare zuiveringsinfrastructuur. Het richtinggevend Europees beleid rond gevaarlijke stoffen en onze expertise over de eigenschappen van deze stoffen in het aquatisch milieu zijn dan weer een onmisbare schakel voor de bepaling van de lozingsnormen van gevaarlijke stoffen. De toepassing van de Beste Beschikbare Technieken leidt eveneens tot het systematisch aanscherpen van de lozingsnormen. Een nauwe samenwerking met talrijke partners zoals VITO, de afdelingen Milieuvergunningen en Milieu-inspectie van het departement Leefmilieu,

Natuur en Energie, provincies, gemeenten, bedrijven en sectororganisaties zijn uiteraard onmisbaar voor een breed gedragen vergunningenbeleid.

Zowel de bedrijven als de overheid hebben de voorbije 20 jaar grote inspanningen geleverd om de verontreiniging van het oppervlaktewater door bedrijven te doen dalen. De milieuvergunning is hierbij het instrument om lozingsnormen op te leggen, maar ook een betere handhaving, schonere productiewijzen en de milieuheffing op bedrijfsafvalwater hebben hiertoe bijgedragen. De zichtbare afname van verontreinigende stoffen afkomstig van lozingen van de industrie, levert onmiskenbaar een positieve bijdrage tot een betere kwaliteit van het oppervlaktewater.

Het blijft echter een grote uitdaging om vergunningsvoorwaarden te blijven afstemmen op het sterk evoluerend landschap van geloosde stoffen en productietechnieken. Nieuwe zorgwekkende stoffen komen meer en meer in beeld en vragen bijkomend onderzoek om er de juiste beleidsconclusies aan te koppelen. Innovatieve technieken die kunnen leiden naar een duurzame groene groei zullen in samenwerking met de verschillende actoren gestimuleerd worden.

EUROPEES AKKOORD OVER PRIORITAIRE STOFFEN

12 extra stoffen met bijhorende milieukwaliteitsnormen worden opgenomen in de Europese regelgeving rond prioritair stoffen. Daarover bereikten de Europese Raad en het Parlement in april 2013 een akkoord. Het gaat over een aantal pesticiden, industriële chemische stoffen en bijproducten van verbranding. De drie geneesmiddelen (waaronder de ontstekingsremmer Diclofenac en hormonale bestanddelen van de anticonceptiepil) die deel uitmaakten van het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie zijn niet als prioritair stoffen aangeduid. De komende jaren worden ze wel verder gemonitord en wordt een strategische aanpak uitgewerkt om de emissies ervan te verminderen. De 12 stoffen worden toegevoegd aan de huidige lijst van 33 prioritair stoffen die een risico betekenen voor het aquatisch leefmilieu. Verder wordt ook een aantal milieukwaliteitsnormen verstrengd en worden verbeteringen voorgesteld voor de monitoring en de rapportering van deze chemische stoffen. Ook komt er een mechanisme om betere informatie te verkrijgen over nieuwe zorgwekkende stoffen. Na publicatie in het Europees publicatieblad, hebben de lidstaten 2 jaar tijd om deze aanpassingen in hun wetgeving door te voeren. Voor Vlaanderen betekent dat onder meer een aanpassing van VLAREM. Het beleid rond gevaarlijke stoffen is een belangrijke pijler bij de lozing van afvalwater en het reglementeren ervan via de milieuvergunningen.

ADVISEREN WATERTOETS

De watertoets is een instrument waarmee de overheid die beslist over een vergunning, de impact van een plan of een programma inschat op het watersysteem. Het resultaat van de watertoets wordt als een waterparagraaf opgenomen in de vergunning of in de goedkeuring van het plan of het programma. In 2013 ontving de VMM voor 2.686 dossiers een adviesvraag. Dankzij deze adviesverlening kan erover gewaakt worden dat belangrijke wijzigingen in regelgeving zoals de hemelwaterverordening en de code van goede praktijk voor rioolstelsels meteen doorvertaald worden op vergunningniveau. Daarbij streeft de VMM ook naar maximale win-situaties door eigen projecten mee te integreren in lopende dossiers, zoals bijvoorbeeld het geval was bij de openlegging van de Dijle in Leuven. Tot slot vormt de watertoets een belangrijk werkinstrument om de meerlaagse veiligheid concreet in de praktijk te vertalen en het overstromingsrisico in Vlaanderen verder te reduceren.

Binnen de CIW heeft de VMM een trekkersrol in het watertoetsaspect. In 2013 werden een aantal belangrijke stappen gezet. Zo werd de vernieuwde watertoets positief geëvalueerd. De VMM communiceerde ook over de nieuwe informatieplicht voor vastgoed in overstromingsgebied. Samen met de andere partners binnen de CIW stelde de VMM de omzendbrief van 28 juni 2013 over de toepassing van de watertoets in de signaalgebieden op.

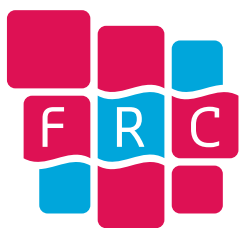

WATER ZONDER GRENZEN

Een integrale visie op water vereist samenwerking met tal van strategische partners. De VMM bundelt haar krachten met de Vlaamse provincies, steden en gemeenten, de polders en wateringen, het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid, het Vlaams Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken, milieu- en natuurorganisaties, bedrijvenkoepels, de zorgsector ...

Ook in de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie neemt de VMM een actieve rol op. Deze internationale riviercommissies spelen op het niveau van de stroomgebieddistricten een cruciale rol in het integrale waterbeleid. Zo coördineren ze de opmaak van de overkoepelende delen van de stroomgebiedbeheerplannen als aanvulling op de individuele plannen van de oeverstaten- en gewesten.

Verder neemt de VMM actief deel aan internationale projecten rond water. Een volledig overzicht van de internationale projecten waarbij de VMM betrokken is, vind je op www.vmm.be.

FloodResilientCity

Het Europese project 'FloodResilientCity' liep in 2013 af. Elf partners uit 8 steden – Brussel, Leuven, Mainz, Parijs, Orléans, Dublin, Bradford en Nijmegen – zochten naar oplossingen om overstromingsrisico's aan te pakken in dit inspirerende project. Het belang van een goed stedelijk ontwerp kwam daarbij naar voor. 'Water Sensitive Urban Design' is een interdisciplinaire samenwerking tussen waterbeheer en stadsontwikkeling. Daarbij tracht men de stedelijke watercyclus dichterbij de natuurlijke

cyclus te brengen, door veerkrachtige ruimtes voor water te ontwikkelen. Speelpleinen kunnen bijvoorbeeld zo ontworpen worden dat ze voor extra buffer tegen wateroverlast zorgen bij hevige regenval. Binnen dit project werd in 2013 aan de Dijle in Leuven het Klaverpark heraanlegd met overstroombare terrassen. Meer info: www.floodresiliency.eu.

De VMM werkte een eerste globale aanpak uit van de overstromingsproblematiek door extreme neerslag in de verstedelijkte Woluwevallei en voor de stad Leuven. Daarbij keken we niet alleen naar de klassieke beschermingsmaatregelen (Protectie), maar werden ook maatregelen voor Preventie en Paraatheid uitgewerkt. Deze benadering 'meerlaagse veiligheid' wordt ook gebruikt bij het opmaken van de Overstromingsrisicobeheerplannen voor heel Vlaanderen, een verplichting van de Europese Overstromingsrichtlijn. De brochures '**Hoe omgaan met overstromingen van de Dijle in Leuven?**' en '**Hoe omgaan met overstromingen in de Woluwe**' vind je op www.vmm.be.

Binnen het Europese Aquadra-project (2009-2013) werkten waterbeheerders vier jaar lang in de grensregio met Wallonië, Nederland en Duitsland aan 12 pilootprojecten voor een duurzaam waterbeheer. Voorbeelden daarvan in Vlaanderen zijn de hermeandering van de Jeker in de Kevie (Tongeren), de herwaardering van de Beek in Vrerem-Nerem en de erosiebuffer in Horstergrub in Voeren. Het Aquadra-project betekende ook een doorstart voor een toekomstgerichte betere samenwerking over de grenzen heen. Zo werd heel wat kaartmateriaal samengevoegd, werden meettoestellen vernieuwd en computermodellen gedeeld tussen de partners. Dit soort kennisdeling en afstemming zorgt voor een gegronde basis voor toekomstige samenwerking.

Om die duurzame samenwerking voor waterbeheer te garanderen, ondertekenden de acht partners op het slotsymposium van Aquadra op 13 september 2013 een charter. De partners verbinden zich ertoe om het overlegplatform Aquadra blijvend vorm te geven. Er zal minstens twee maal per jaar overlegd worden. Dit zal de uitwisseling van kennis, informatie en ervaringen bevorderen en kan leiden tot gemeenschappelijke acties. Uitdagingen zijn er genoeg in elk van de vier rivierbekkens. De betrokken partners voor het Vlaamse gedeelte zijn de VMM, de provincie Limburg, het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren, en het bekkenbestuur van de Maas.

Het algemeen doel van het ScaldWIN-project is bij te dragen tot een betere kwaliteit van oppervlakte- en grondwaterlichamen in het internationale stroomgebieddistrict (ISGD) van de Schelde. De VMM is projectcoördinator en werkt hiervoor samen met partners uit Frankrijk, de andere Belgische gewesten en Nederland. Binnen het project wordt een set kosteneffectieve, innovatieve en transnationale acties ontwikkeld en uitgevoerd om een goede toestand van oppervlakte- en grondwaterlichamen te bereiken. Door het transnationale effect van deze acties te monitoren, wordt de basis gelegd voor de ontwikkeling van een transnationaal opvolgingssysteem voor de maatregelenprogramma's die in het kader van de kaderrichtlijn Water (KRW) voor het ISGD Schelde werden opgesteld.

Met medefinanciering van ScaldWIN finaliseerde de VMM in 2013 de werken aan een rivierherstelproject in de Marke en aan de Abdijensite in Herkenrode. Scaldwin organiseerde ook mee de Internationale Scheldeweek in maart 2013.

Meer info: www.scaldwin.org

Op 23 mei 2013 vond in Leuven de slotconferentie van het LIFE+ project WEISS plaats. Dit project werd uitgevoerd door de partners VMM en VITO, met als belangrijkste output het gelijknamige WEISS-systeem (Water Emissions Inventory Support System). Expert en beleidsmedewerker uit Vlaanderen, Wallonië, Brussel, Nederland en Duitsland kregen een demonstratie van het WEISS-prototype, toegepast op Vlaanderen als onderdeel van de Internationale Stroomgebieden Schelde en Maas. Het WEISS-systeem is een instrument om significante bronnen en hun bijdrage aan de waterverontreiniging in kaart te brengen. Het is een vernieuwend instrument door zijn generiek, flexibel en modulair karakter. De emissies worden berekend vanuit een bottom-up benadering, vertrekkend vanuit de gedetailleerde ligging van de bron (punt, lijn, oppervlakte), gevolgd door de berekening van het transport (run-off, riolen, directe emissies en lozingen) en de uiteindelijke bijdrage in de waterverontreiniging. De gebundelde informatie laat toe om trends te analyseren met variatie in de tijd, op de verschillende plaatsen in de transportroute en voor een gebied naar keuze, alsook het uitvoeren van 'wat-als-scenarios'. WEISS is niet alleen een rapporteringsinstrument, maar ook een beleidsondersteunend instrument. Voor meer info over dit project: <http://weiss.vmm.be/>.

WERKEN AAN ZUIVERE LUCHT

De Vlaamse Milieumaatschappij werkt aan een beter leefmilieu door de luchtkwaliteit in Vlaanderen steeds nauwkeuriger in kaart te brengen. Ze inventariseert wie wat loost in de emissie-inventaris Lucht en rapporteert daarover. Op basis van de resultaten geeft ze advies aan bedrijven en burgers, adviseert ze over milieuvergunningen en doet ze beleidsvoorstellen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Bovendien werkt de VMM aan sensibilisering en bewustwording rond luchtkwaliteit.

2013: EUROPEES JAAR VAN DE LUCHT

Hoewel de luchtkwaliteit de laatste decennia verbeterd is, leidt luchtvervuiling in Europa volgens sommige studies nog altijd tot 350.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar. Hoge ozonconcentraties en fijn stof veroorzaken bovendien ademhalingsziektes en allergieën. Om de problematiek van luchtvervuiling onder de aandacht te brengen riep Janez Potočnik, Euro-commissaris voor Leefmilieu, 2013 uit tot Jaar van de Lucht. Het doel: het belang van schone lucht onderstrepen en actie ondernemen om de luchtkwaliteit in heel Europa te verbeteren. Potočnik lanceerde eind 2013 voorstellen om de Europese wetgeving rond luchtkwaliteit aan te scherpen. Dat vinden de Europeanen broodnodig, zo bleek uit de Eurobarometer 'Attitudes of Europeans towards Air Quality', die begin 2013 gepresenteerd werd. Bijna vier op de vijf ondervraagden (79%) vinden dat de Europese Unie extra maatregelen moet nemen om de luchtvervuiling verder te verminderen.

VLAAMSE LUCHTKWALITEIT VERBETERT

Op 18 december 2013 publiceerde de VMM het rapport 'Luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest 2012'. Het beschrijft de evolutie van de algemene luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest over de jaren heen en toetst de concentraties aan de Vlaamse en Europese wetgeving. De meetresultaten worden ook vergeleken met de richtwaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Tot slot komen ook algemene tendensen in de geografische spreiding van de luchtverontreiniging en aandachtspunten op het vlak van de luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest aan bod. Het rapport bevestigt de trend van de afgelopen jaren dat de luchtkwaliteit in Vlaanderen verbetert.

FIJN STOF

Alle Vlaamse meetstations halen de jaargrenswaarde van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor PM₁₀. In 4 van de 35 meetstations blijft de dagconcentratie van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ nog op te veel dagen te hoog. Toch is dit een opmerkelijke verbetering tegenover 2011 toen nog 17 meetstations de dagconcentratie overschreden. Overal in Vlaanderen wordt de Europese jaargrenswaarde voor PM_{2,5} van 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, die geldt vanaf 2015, gehaald. Hoewel de WGO-richtwaarde van 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ nog buiten bereik ligt, sluiten de resultaten van 2012 aan bij de dalende trend van de voorbije jaren.

VERKEER

In 2012 lag de jaargemiddelde concentratie stikstofdioxiden (NO₂) van alle Vlaamse meetstations onder de jaargrenswaarde (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), behalve bij vier meet-

stations in de Antwerpse haven en de Antwerpse agglomeratie. Op basis van het Vlaams luchtkwaliteitsplan (2012) besloot Europa om voor deze zones tot 2015 uitstel te verlenen voor het halen van de jaargrenswaarde. Alle vier de meetstations liggen in een omgeving met een hoge verkeersdruk. Om de impact van het verkeer te kennen, is behalve stikstofoxide (NO_x , NO en NO_2) ook roet een geschikte parameter. De VMM meet zwarte koolstof als maat voor roet. De concentraties blijken vooral hoog te zijn in smalle straten tussen hoge gebouwen. Onderzoek van de VMM langs een snelweg toont ook het verband met zwarte koolstof, waarvan de concentratie sterk afneemt met de afstand tot de snelweg. De correlatie voor fijn stof als dusdanig met het verkeer is veel minder uitgesproken. Voor zwarte koolstof bestaat momenteel geen wetgeving, ook niet op Europees niveau. Precies om nog minutieuzer naar de invloed van het verkeer op de luchtkwaliteit te kunnen peilen, breidde de VMM in 2012 haar meetnet voor zwarte koolstof fors uit van 6 tot 14 meetstations.

OZONSMOG

Eind juli 2012 werd de informatiedrempel van $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ op 4 opeenvolgende dagen overschreden, de langste periode sinds 2005. Op één dag werd zelfs de alarmdrempel van $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$ op op twee meetplaatsen. Toch bleef de overlast voor de gezondheid beperkt. De gemeten ozonconcentraties bleven in 2012 onder de Europese streefwaarden. Wel zijn de Europese langetermijndoelstellingen voor ozon momenteel nog ver buiten bereik.

ZWARE METALEN

Vlaanderen haalt in 2012 voor het eerst de Europese doelstelling voor nikkel. Voor arseen en cadmium zijn er nog lokale problemen in Beerse en Hoboken nabij bekende industriële bronnen. Vlaanderen hanteert al sinds 2007 een grenswaarde voor cadmium, maar sinds 31 december 2012 gelden Europese streefwaarden voor zowel cadmium als nikkel en arseen.

OPENBARE RAADPLEGING PRTR-PROTOCOL

Het PRTR-protocol – ofwel het internationaal protocol over de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen – heeft als doel de toegankelijkheid van milieu-informatie voor het brede publiek te vergroten. Transparantie over de verontreiniging door bedrijven en andere bronnen draagt bij tot de preventie en vermindering van milieuverontreiniging. Het leidt ook tot een grotere verantwoordelijkheidszin en inspraak van het publiek bij de besluitvorming op milieugebied. PRTR (Pollutant Release and Transfer Register) is een register dat informatie bevat over niet minder dan 86 verontreinigende stoffen en afvalstoffen. De gegevens voor Vlaanderen kun je raadplegen op prtr.vlaanderen.be.

Het protocol bepaalt ook dat de betrokken Vlaamse agentschappen (OVAM en VMM) over de gerealiseerde doelstellingen moeten rapporteren aan de hand van een vragenlijst. De ingevulde vragenlijst kon openbaar geraadpleegd en becommentarieerd worden van 4 oktober tot en met 15 november 2013.

LUCHTIGE SAMENWERKING

Om een verdere verbetering van de luchtkwaliteit te krijgen, zijn zowel inspanningen op lokaal vlak als op internationaal vlak nodig. Alleen zo kunnen de grenswaarden op alle locaties in Vlaanderen gehaald worden. De VMM werkt daarom samen met verschillende partners uit binnen- en buitenland.

De VMM voert samen met of in opdracht van andere partijen luchtkwaliteitsmetingen uit. Zo heeft de VMM samenwerkingsovereenkomsten met het Gemeentelijk Havenbedrijf van Antwerpen, de gemeente Beveren, de Belgische petroleumraffinaderijen, Electrabel, EON, EDF Luminus, T-power, Evonik Degussa Antwerpen, Total Olefins Antwerpen en BP Chembel Geel.

De VMM participeert in de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu (IRCEL), een samenwerkingsovereenkomst tussen het Brusselse, het Vlaamse en het Waalse Gewest over het toezicht op emissies naar de lucht en het voorspellen van ozon- of smogepisodes.

Het Life+ ATMOSYS-project had tot doel het ontwikkelen, evalueren en demonstreren van een geavanceerd en uitgebreid systeem van luchtkwaliteitsmodellen en het opzetten van een internetplatform. Dit platform wordt eerst toegepast op Vlaanderen en kan later gebruikt worden door beleidsmakers voor hotspotgebieden in heel Europa.

Het finale systeem van luchtkwaliteitsmodellen laat toe om:

- voorspellingen van de luchtkwaliteit voor een aantal opeenvolgende dagen uit te werken;
- de luchtkwaliteit van afgelopen jaren opnieuw te analyseren;
- luchtkwaliteitsmodellen grondig te toetsen aan metingen.

Binnen dit project werkte de VMM de emissie-inventaris van elementair koolstof uit. Daarnaast voerde de VMM samen met VITO en IRCEL een aantal campagnes om onder meer de concentraties fijn stof (PM_{10}) en zwarte koolstof (black carbon of BC) beter in kaart te brengen. Hiervoor werd zowel een stedencampagne als een snelwegcampagne uitgevoerd. Op 20 november 2013 werden de belangrijkste resultaten voorgesteld op de slotconferentie.

De stedencampagne startte in juli 2011. Tussen midden 2011 en midden 2012 onderzocht de VMM hoe de concentraties van NO_2 en de samenstelling van fijn stof variëren binnen een stad. Daarvoor deed de VMM luchtmetingen in de steden Antwerpen, Gent, Brugge en Oostende, telkens op een achtergrondlocatie, een invalsweg en een drukke straat canyon. Dat laatste is een straat met hoge gebouwen en veel verkeer.

Het onderzoek toont aan dat de fijnstofconcentraties in de street canyons gemiddeld $7,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ of 29 procent hoger zijn dan op de achtergrondplaatsen. De lokale verhoging van fijn stof komt door twee verkeersbijdrages die ongeveer even belangrijk zijn:

- de bijdrage via de uitlaat met daarin elementair koolstof (roet) en organische deeltjes;
- de bijdrage van mineraal stof door het opnieuw opwaaien van bodemstof en slijtage van voertuigen (banden, remmen, koetswerk) en wegdek. De hoge bijdrage van mineraal stof is verrassend en hoogstwaarschijnlijk momenteel nog onderschat bij tal van berekeningen in verband met fijn stof.

Hoewel mineraal stof en organische deeltjes in gewicht het meeste bijdragen, is elementair koolstof, of roet, relatief het meest verhoogd. De concentraties van deze kankerverwekkende stof zijn in street canyons meer dan dubbel zo hoog dan op de stedelijke achtergronden.

Voor NO_2 stelde de VMM vast dat de concentraties in street canyons 15 tot $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ of 25 procent tot 40 procent hoger zijn dan op de achtergrondplaatsen. De concentraties in de steden waren wel sterk afhankelijk van het type plaats en de hoeveelheid verkeer.

De snelwegcampagne liep van april 2012 tot februari 2013 langs de E40 in Affligem. Specifiek voor deze campagne mat de VMM de concentraties van fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$ en PM_{10}) en zwarte koolstof. Deze laatste is ook een goede indicator voor de roetuitstoot door verkeer. Verder maten we in deze campagne ook de concentraties van ammoniak (NH_3), stikstofdioxide (NO_2) en de vluchtige organische componenten (VOC). Telkens werd daarbij gekeken naar de afstand tot de snelweg. Zo kregen we ook een beter beeld van de mate waarin de verkeersuitstoot aangrenzende zones van snelwegen bereikt.

De rapporten met de resultaten van beide campagnes vind je op www.vmm.be. Het ATMOSYS project werd financieel ondersteund via het Life+ programma van de Europese Commissie. Meer informatie over het project vind je op www.atmosys.eu.

Joaquin (Joint Air Quality Initiative) is een Europese samenwerking met de steun van het INTERREG IVB North West Europe programma (www.nweurope.eu). Het doel van dit project is het gezondheidsbeleid te ondersteunen dat zich specifiek richt op de luchtkwaliteit in Europa. In dit project test de VMM samen met 14 partners uit België, Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk beleidsmaatregelen tegen luchtverontreiniging uit op hun efficiëntie. Binnen dit Europese project investeert de VMM ook in meetapparatuur voor ultrafijn stof, omdat er steeds meer aanwijzingen zijn dat net deze ultrafijne deeltjes belangrijke gezondheidsschade kunnen veroorzaken. Daarnaast bestudeert het project de manier waarop je met stakeholders, belangengroepen en het grote publiek het beste over luchtverontreiniging kunt communiceren. De VMM coördineert dit project, dat mee gefinancierd wordt door Interreg IVB NWE. Meer info over het project vind je op www.joaquin.eu.

Tijdens de Europese week van de Mobiliteit met als thema 'Clean air - it's your move' werkten de collega's van het Joaquin-project mee aan een aantal luchtkwaliteits-evenementen. Op donderdag 19 en vrijdag 20 september organiseerde de Stad Antwerpen een eerste 'Joaquin Reference Board meeting'. Tijdens deze 2-daagse rond 'Air Quality Measures' werden beleidsmedewerkers en wetenschappers geïnformeerd over het werkpakket 'maatregelen' binnen het Joaquin-project en konden zij dit werkpakket mee evalueren. Op de eerste dag werden er tijdens 5 workshops ook actuele internationale maatregelen toegelicht door onder meer vertegenwoordigers van Greater London Authority. De dag erop werd nog een bezoek gebracht aan het Joaquin-meetpunt in Antwerpen. Op zondag 22 september, ten slotte, werd de campagne '**Cleaner Air, Better health**' voorgesteld. Deze campagne wil de mensen aansporen om via eenvoudige oplossingen zelf werk te maken van een betere luchtkwaliteit.

Alle info vind je op één plek: www.properelucht.be.

ADVISEREN MILIEUVERGUNNINGEN

De VMM verleent ook voor het aspect lucht advies voor milieuvergunningaanvragen van bedrijven. Met haar advies streeft de VMM naar een minimale belasting van

het milieu. In 2013 gaf ze advies voor 334 milieuvergunningaanvragen, 44 MER-dossiers en 1 screening in het kader van een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP).

**Maak zelf werk van een
betere luchtkwaliteit!**

Cleaner AIR
Better HEALTH

Wat is de link tussen
luchtverontreiniging en
gezondheid? Kan ik nog
sporten in de openlucht? Veel
info over luchtverontreiniging
vind je sinds kort op één plek:
www.properelucht.be

**Eenvoudige oplossingen om zelf te
zorgen voor een betere luchtkwaliteit
en luchtverontreiniging tegen te gaan**

Stop met roken
De hoeveelheid fijn stof die je via sigarettenrook inademt, is vele malen
hoger dan de hoeveelheid fijn stof die je door luchtverontreiniging inademt.

Ventileer
Verlucht je huis elke dag. Dat doe je het best aan de kant van je huis
waar weinig of minder verkeer langskomt.

Verplaats je slim
In drukke straten is de luchtkwaliteit vaak slecht. Stoppel daarom je fiets-
en wandelroutes uit langs wegen met minder verkeer.

**Benieuwd naar meer tips en info over luchtverontreiniging?
Surf snel naar www.properelucht.be!**

Investering in Opgaverisatie
INTERREG IER

HOE GAAT HET MET ONS MILIEU?

De Vlaamse Milieumaatschappij stelt het Milieurapport Vlaanderen (MIRA) op. MIRA beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van het Vlaamse leefmilieu, bespreekt het gevoerde milieubeleid en blikt vooruit op mogelijke milieuentwikkelingen.

MIRA biedt betrouwbare en actuele milieu-informatie en levert zo een belangrijke bijdrage aan het milieudebat in Vlaanderen. Jaarlijks worden de indicatoren met de meest actuele milieukennis op de website geactualiseerd. Daarnaast maakt MIRA topicrapporten en toekomstverkenningen. De onderzoeksrapporten zijn het resultaat van wetenschappelijke studies over hiaten in de milieukennis. In 2013 werden een 11-tal onderzoeksrapporten gepubliceerd en liepen er een 6-tal nieuwe onderzoeksprojecten in het kader van deze milieurapportering.

MIRA- INDICATORRAPPORT 2012

MIRA publiceerde op 7 maart 2013 een nieuwe editie van het 'MIRA Indicatorrapport'. Het geeft een overzicht van de staat van het leefmilieu in Vlaanderen aan de hand van een 100-tal milieu-indicatoren. Dit rapport is ook vertaald naar het Engels.

Een kleine greep uit de indicatoren:

We zitten op het goede spoor voor:

- **Pesticidengebruik:** dankzij verschillende maatregelen zoals geïntegreerde en biologische bestrijding, verbeterd gamma producten, gebruiksbeperkingen en verbodsbepalingen is in de periode 1990-2010 het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Vlaanderen ongeveer gehalveerd. Dat blijkt ook uit de beduidend lagere meetwaarden voor een aantal giftige pesticiden in de waterlopen.
- **Mestverwerking en mestexport:** dat is een van de maatregelen om het mestoverschot in Vlaanderen aan te pakken. Sinds 2000 is mestverwerking en mestexport gestaag toegenomen met respectievelijk een factor 8 en 6 voor stikstof en fosfor. Dit draagt bij tot de vermindering van de bemestingsdruk en de ammoniakemissies naar water en lucht.

- **Huishoudelijk afval:** met 70% van het huishoudelijk afval dat naar materiaalrecuperatie gaat, scoort Vlaanderen heel goed binnen Europa: het EU-27 gemiddelde voor 2010 was 40%. Dit aandeel blijft vrij stabiel sinds 2004.

We moeten bijkomende inspanningen doen voor:

- **Lawaai:** dat is de belangrijkste bron van hinder in Vlaanderen, maar het aantal mensen dat gehinderd wordt, vertoont een dalende trend t.o.v. 2001. Lawaai is na fijn stof de belangrijkste bron van negatieve gezondheidseffecten vanuit het leefmilieu.
- **Bodemafdicthing:** in de periode 2007-2009 was 175.967 ha of 12,9% van de Vlaamse bodem afgedicht. Bodemafdicthing vermindert de waterberging in de bodem en heeft een negatieve invloed op de biodiversiteit. Op Malta na heeft België met 7,4% de hoogste graad van bodemafdicthing in Europa.
- **Oppervlaktewater:** de belasting door gezinnen neemt gestaag af dankzij de nutriëntenverwijdering in de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Toch blijven landbouw en huishoudens de belangrijkste bronnen van de belasting van oppervlaktewater met voedingsstoffen.

Je kunt het volledige 'MIRA Indicatorrapport 2012' raadplegen op www.milieurapport.be.

ONDERZOEKSRAPPORT 'CHEMISCHE SAMENSTELLING VAN FIJN STOF BEREKEND'

Een studie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) in opdracht van MIRA geeft inzicht in de verspreiding van de verschillende chemische fracties van fijn stof. Uit deze studie blijkt dat computermodellen de 'totale massa' fijn stof goed kunnen berekenen. De modellering van de individuele fijnstofcomponenten blijft echter een uitdaging.

Het beEUROS-model schat momenteel de totale massa van fijn stof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) goed in. Om tot deze totale massa te komen, berekent het model de onderliggende chemische reacties die resulteren in de totale fijnstofmassa. Het is van belang deze samenstelling te kennen, omdat deze bepalend is voor de graad van schadelijkheid voor de gezondheid. Bovendien zegt de samenstelling van fijn stof iets over de oorsprong ervan.

De primaire fijnstofconcentraties worden door het model niet goed berekend. Dat blijkt uit een vergelijking van de berekende en de gemeten primaire componenten. Primair fijn stof komt rechtstreeks in de lucht terecht, bijvoorbeeld bij de verbranding van fossiele brandstoffen of het malen van stoffen in de industrie. Fijn stof kan ook onrechtstreeks ontstaan. Dat gebeurt als gassen zoals stikstofoxiden, zwaveldioxide of ammoniak door fysisch-chemische reacties in de atmosfeer partikels vormen. Die stofdeeltjes noemen we secundair fijn stof. Die secundaire fractie wordt door het model wel beter ingeschat. Misschien schatten we de primaire emissies afkomstig van houtverbranding of het (her)opwaaien van sommige primaire fijnstofcomponenten door bijvoorbeeld het verkeer nog niet goed in. We moeten dus voorzichtig zijn om de resultaten van die modeloefeningen te vertalen naar beleidsconclusies. Het modelleren van de luchtkwaliteit, en zeker de individuele fijnstofcomponenten, blijft dus een uitdaging.

Toch lijkt het erop dat lokale uitstoot een belangrijke invloed heeft op de fractie elementair koolstof (EC) – een maat voor (diesel)roet – op locaties en dagen met hoge totale fijnstofconcentraties. Elementair koolstof is een van de meest schadelijke fracties voor de gezondheid. Door de lokale oorsprong van deze pollutant, is het voor het (lokaal) beleid bovendien mogelijk om hierop in te grijpen. De secundaire componenten worden iets beter ingeschat door het model, alhoewel de interpretatie ook met de nodige omzichtigheid moet gebeuren. Aangezien het aandeel van de secundaire componenten grotendeels resulteert uit emissies op grotere afstand (bijvoorbeeld buitenlandse emissies) relateert dit enigszins het hoge aandeel van geïmporteerd fijn stof in het jaargemiddelde van de totale massa.

ONDERZOEKSRAPPORT 'VERGROENT HET BELASTINGSTELSEL IN VLAANDEREN?'

Het antwoord op deze vraag is neen. Sinds 1997 is geen vergroening meer waar te nemen van het belastingstelsel van toepassing in Vlaanderen. Er is zelfs eerder een lichte evolutie in de tegenovergestelde richting. Dit blijkt uit een MIRA-onderzoeksrapport uitgevoerd door HIVA-KU Leuven. Op basis van de inkomsten valt een derde van de milieubelastingen van toepassing in Vlaanderen onder Vlaamse bevoegdheid, zodat Vlaanderen maar voor een deel impact heeft op de vergroening van het belastingstelsel in Vlaanderen.

Verdere vaststellingen van het rapport zijn:

- de inkomsten uit milieubelastingen van toepassing in Vlaanderen zijn laag ten opzichte van de totale belastingopbrengsten en ten opzichte van het bruto binnenlands product;
- de federale overheid heft lage energiebelastingen in vergelijking met andere Europese landen, wat hoofdzakelijk de lage inkomsten uit milieubelastingen in Vlaanderen verklaart;
- de tarieven op benzine en diesel, gecorrigeerd voor inflatie, zijn in de laatste twee jaren gedaald;
- de transportbelastingen kenden een stabiel verloop;
- de Vlaamse milieuheffingen namen lichtjes toe.

In dit onderzoek werd ook gekeken naar potentieel milieuschadelijke subsidies. De Europese Commissie heeft de lidstaten namelijk opgeroepen om potentieel milieuschadelijke subsidies te inventariseren én ze uit te faseren tegen 2020. In dit kader bekeek deze studie drie cases over belastingverminderingen en -vrijstellingen op milieubelastingen. Het gaat om de degressiviteit van de federale bijdrage op elektriciteit, de terugbetaling van de professionele diesel en de maximumprijzen voor

elektriciteit en gas. Voor de terugbetaling van de professionele diesel pleiten de experts vrij expliciet voor een afschaffing van de maatregel. Hoewel de impact op alle vlakken klein is, vinden de experts toch dat deze steunmaatregel negatieve neveneffecten heeft (milieu), en dat bovendien ook het beoogde effect (economische groei) vooral op lange termijn sterk kan worden betwijfeld. Voor de maximumprijzen op elektriciteit en gas is de conclusie helemaal anders. De bevroegde experts schatten de effectiviteit van de sociale doelstelling heel hoog in, en vinden een eventueel klein maar negatief milieueffect nog aanvaardbaar. Over dat laatste zijn niet alle experts het eens, het betreft hier een eerder persoonlijke afweging tussen een positief sociaal effect en een negatief milieueffect. De case met de minst eenduidige conclusie is die van de degressiviteit van de federale bijdrage op elektriciteit. De effectiviteit (economische doelstelling) wordt positief ingeschat, maar de milieupact negatief. Over welke van de twee moet worden doorgegaan, doen we met dit onderzoek geen uitspraak. Maar de experts vinden wel dat de maatregel een ongewenst kantje heeft omdat de belastingvermindering toeneemt naarmate het energiegebruik stijgt.

De visies van de experts zijn niet unaniem, maar geven voor 2 cases een richting aan, die beleidsmakers kunnen ondersteunen bij het vormen van een eindoordeel, rekening houdend met de beleidsdoelstellingen. De resultaten van de drie casestudies zijn evenwel niet te veralgemenen naar andere belastingverminderingen en -vrijstellingen.

Een overzicht en een toelichting van alle MIRA-rapporten en de meest actuele indicatoren vind je op www.milieurapport.be.

Gebruik geen
pesticiden

zonder
is gezonder

Ontdek de nieuwe regelgeving over
duurzaam gebruik van pesticiden
op www.vmm.be/zonderisgezonder

Om de volksgezondheid en het
milieu te beschermen, wordt het
gebruik van pesticiden op heel wat
terreinen beperkt of verboden.

Ben je terreinbeheerder? Informeer je
tijdig over de regelgeving voor jouw
terreinen.

EEN ZUIVERE BRON VAN INFORMATIE

De VMM is door haar opdrachten en de bekwaamheid van haar medewerkers uitgegroeid tot een heus 'kenniscentrum'. Die kennis van de organisatie wil ze verder ontwikkelen, beheren en vooral ook verspreiden. Dat doet ze met talrijke informatie- en communicatie-initiatieven die de doelstellingen van de VMM ondersteunen. Die vertalen zich in de eerste plaats in de uitgave van veelzijdige publicaties, rapporten, brochures, nieuwsbrieven en themanummers. Ook voert de VMM een actief informatiebeleid via haar Infoloket, haar aanwezigheid op events en op het internet en haar centraal aanspreekpunt voor de pers.

PUBLICATIES

In 2013 publiceerde de VMM opnieuw tal van uitgaven. Maar liefst 29 rapporten en publicaties uit 2013 vind je op www.vmm.be/pub. De 4 elektronische VMM-nieuwsbrieven uit 2013 (nr. 23 t.e.m. 26) vind je op www.vmm.be/nieuwsbrief. De 5 algemene nieuwsbrieven van de CIW en de 10 bekkenspecifieke nieuwsbrieven vind je op www.integraalwaterbeleid.be. Daar vind je in de rubriek publicaties ook de folders 'slim omgaan met regenwater' en 'overstromingsgevoeligheid vastgoed, voortaan bekend dankzij de informatieplicht'. De CIW publiceerde verder een technische toelichting bij de nieuwe stedenbouwkundige verordening hemelwater en een methodologie voor het opmaken van een gemeentelijk hemelwaterplan. 11 MIRA-onderzoeksrapporten en het MIRA Indicatorrapport 2012 vind je op www.milieurapport.be. De 2 edities van de het publieksmagazine Verrekijker uit juni en oktober vind je op www.vmm.be/verrekijker. Op de website vind je ook alle persberichten.

INFOLOKET

Wie een vraag heeft over de opdrachten of de werking van de VMM, kan terecht bij de Vlaamse Infolijn op het gratis nummer 1700 of bij het Infoloket van de VMM via e-mail info@vmm.be.

Wie een vraag over een specifiek dossier van heffingen of adviesverlening milieuvergunningen of watertoets heeft, kan terecht op de contactpagina op www.vmm.be.

Het Infoloket beantwoordde in 2013 3.177 vragen; 75% daarvan zijn eerstelijnsvragen, 25% tweedelijnsvragen. 54% van de vragen komen van burgers, 14% van bedrijven en 12% van gemeenten.

EVENTS EN CAMPAGNES

De VMM nam in 2013 weer deel aan of organiseerde tal van events, beurzen en studiedagen of infosessies voor specifieke belanghebbenden. Een greep uit de activiteiten: de VMM nam onder andere deel aan de VLARIOdag op 26 maart en de Vlaamse Renovatiedag op 26 mei. In maart organiseerde de VMM in alle Vlaamse provincies informatiesessies over de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP's) en over het leertraject RIO-leren. Op de beurs ECONext gaf de VMM op 17 april een toelichting over haar dienstverlening aan lokale mandatarissen. Naar aanleiding van 20 jaar adviesverlening afvalwater organiseerde de VMM op 17 mei een symposium in Aalst. Op 17 juni vond dan weer een symposium over meerlaagse waterveiligheid plaats in Antwerpen.

Op 20 september vond in Aalst het eerste overlegforum voor rioolbeheerders plaats; dit Forum Saneringsinfrastructuur wil hen informeren over de nieuwe ontwikkelingen over het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van de saneringsinfrastructuur. Op 7 november organiseerde de VMM een infosessie in Gent voor OCMW-medewerkers en hulpverleners, over de nieuwe afsluitreglementering en sociale maatregelen drinkwater.

De VMM deelde ook de prijzen uit in de categorieën 'Lucht en verkeer' en 'Wateroverlast in Vlaanderen' van de ArgusFotowedstrijd en in de categorie 'Zonder is gezonder' van de wedstrijd 'Groene Lente'.

Wie op de hoogte wil blijven van de studiedagen en evenementen van de VMM, kan terecht op www.vmm.be/evenementen.

BEZOEKERSCENTRUM MEERHOUT INGEHULDIGD

Na de grondige renovatie van 'De Wasserij', krijgt het 17de-eeuwse gebouw bij de watermolen van Meerhout een nieuwe maatschappelijke invulling. De VMM en de gemeente Meerhout richtten het gebouw in als info- en bezoekerscentrum 'Vallei van de Grote Nete' dat door 3 partners (Natuurpunt vzw, VVV Meerhout en vzw Vallei van de Grote Nete) wordt opgehouden. Het bezoekerscentrum werd op 16 en 21 april 2013 onder grote belangstelling ingehuldigd. De bovenverdieping is gewijd aan duurzaam waterbeheer met de educatieve tentoonstelling 'Weg van de Nete'. Het bezoekerscentrum ligt op een kruispunt van fiets- en wandelroutes. Vlakbij het bezoekers-

centrum kan je ook de vistrap bezoeken die de VMM naast de watermolen aanlegde. Dankzij deze trap kunnen de vissen stroomopwaarts zwemmen, op zoek naar voedsel en naar paaiplaatsen. Een aantal haast verdwenen vissoorten in de bovenlopen krijgt hierdoor opnieuw meer mogelijkheden om te overleven. Meer informatie over het bezoekerscentrum vind je op www.vmm.be/educatie.

ONLINE

Ook op het internet bleef de VMM in 2013 actief. Niet alleen de website www.vmm.be kon op veel bezoekers rekenen, ook www.overstromingsvoorspeller.be en www.luchtkwaliteit.be werden vaak geraadpleegd. De VMM maakt heel wat gegevens uit haar milieudatabank toegankelijk via interactieve rapporten of via een geografische toepassing. Zo kun je via het geoloket RUP - thema Lucht de luchtkwaliteit in je buurt opzoeken, via het geoloket Waterkwaliteit de kwaliteit van de waterlopen in je buurt ontdekken of via het geoloket Zoneringsplannen controleren in welke zuiveringszone je woning ligt. Via de webtool 'Dynamische Kernset Milieudata' op www.milieurapport.be kun je de basisdata over de milieudruk (energiegebruik, emissies naar lucht, lozingen in afvalwater, afval, watergebruik ...) die MIRA voor de samenstelling van haar indicatoren gebruikt à la carte opvragen. Sinds oktober 2013 communiceert de VMM ook via sociale media zoals Facebook en LinkedIn. Zo blijf je nog beter op de hoogte van alles wat reilt en zeilt op milieuvlak. Surf naar www.facebook.com/vlaamsemilieumaatschappij en www.linkedin.com/company/vmm.

EXPORT VAN EXPERTISE

Het milieu stopt niet aan de grens. De VMM werkt daarom samen op nationaal en internationaal niveau, in Europa en daarbuiten. Ook uitwisseling van kennis en expertise draagt de VMM hoog in het vaandel. Zo treden VMM-medewerkers op als 'trekker' bij de totstandkoming van Europese richtlijnen over water en lucht. Vaak zijn VMM'ers te gast als expert op internationale symposia. Of de VMM organiseert uitwisselingen en evenementen met buitenlandse zusterinstellingen.

Tussen 22 maart en 1 april, de Internationale Scheldeweek, organiseerde Scaldwin, waarin de VMM samen met partners uit andere landen participeert, 16 activiteiten in België, Frankrijk en Nederland. Je kon er de Schelde vanuit verschillende invalshoeken beleven. Op 22 maart, Wereldwaterdag, organiseerden de VMM en de CIW de Internationale Schelddag. Dit informatieve netwerkevent wil de grensoverschrijdende samenwerking tussen waterbeheerders in het internationaal stroomgebieddistrict van de Schelde bevorderen. Op 2 en 3 december 2013 hield de VMM een internationale expertenworkshop in Gent om de problematiek van fijn stof bij houtverbranding onder de loep te nemen. Op het programma stonden de verschillende manieren om deze bijdrage te meten, de concentraties bij ons en in onze buurlanden en de impact van houtverbranding op gezondheid en klimaat.

De overige internationale projecten worden besproken bij de thema's Water en Lucht.

KLACHTEN- MANAGEMENT

De VMM beschouwt klachten als kansen om haar dienstverlening te verbeteren. Belanghebbenden kunnen met hun klacht in de eerste plaats terecht bij het VMM-Infoloket of bij de betrokken VMM-dienst. Wanneer ze daar niet verder geholpen kunnen worden, kunnen ze contact opnemen met de klachtencoördinator van de VMM. Die start een onafhankelijk onderzoek en zoekt een oplossing. Hoe een klacht ingediend moet worden, wordt duidelijk uitgelegd op de VMM-website. Door het samenbrengen van verschillende klachten bij één coördinator krijgt die een goed beeld over knelpunten en kan hij daarmee aanbevelingen doen aan de verschillende diensten van de VMM.

Uit de klachtenrapportering 2013 blijkt dat de VMM slechts 10 klachten ontving. Ze werden allemaal binnen de 45 dagen opgelost. 2 klachten bleken onontvankelijk. Van de 8 ontvankelijke klachten bleken er 6 ongegrond. De meeste klachten hadden te maken met de heffing voor de eigen waterwinning. Naar aanleiding van een klacht rond de heffingsregeling werd ontdekt dat een aantal landbouwers ten onrechte ingebrekestellingen ontvingen. De oorzaak van de fout bleek bij de registratie van de digitale aangiften bij de Mestbank (VLM) te liggen. De VMM bracht de bevoegde administratie onmiddellijk op de hoogte en de betrokken landbouwers werden geïnformeerd dat de ingebrekestelling fout was.

De volledige klachtenrapportage 2013 vind je op www.vmm.be.

CIJFERS OVER CENTEN

REKENINGEN 2013

Bij decreet van 7 mei 2004 (BS 11 juni 2004), in werking getreden door een besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006, ontstond op 1 april 2006 de nieuwe rechtspersoon IVA VMM, rechtsopvolger van de VOI VMM en van de vroegere afdeling Water van het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het IVA VMM is onderworpen aan het Rekendecreet dat afgekondigd werd door de Vlaamse Regering op 8 juli 2011 en in werking trad op 1 januari 2012. In uitvoering van het Rekendecreet werd op 14 oktober 2011 het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de begroting en de boekhouding van de Vlaamse Rechtspersonen goedgekeurd. Dit verplicht het agentschap jaarlijks volgende rekeningen voor te leggen:

- de balans op 31 december;
- de resultatenrekening, opgesteld op basis van de kosten en de opbrengsten van het afgelopen boekjaar;
- de rapportering over de uitvoering van de begroting, opgesteld in dezelfde vorm als de begroting;
- een rapportering die de aansluiting tussen de jaarrekening en de uitvoering van de begroting bevat;
- een toelichting bij de balans, de resultatenrekening en de rapportering over de begroting.

De balans en de resultatenrekening zijn integraal opgenomen. De uitvoeringsrekening van de begroting op 31 december 2013 is beknopt weergegeven.

UITVOERINGSREKENING BEGROTING

De Vlaamse Milieumaatschappij verwerft haar middelen grotendeels via de dotaties voorzien op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (programma's LC en GD) en via de dotaties op de Minafondsbeegroting.

Door de overheveling van de afdeling Water naar de VMM op 1 april 2006 zijn er een aantal dotaties voor operationeel beheer van watersystemen bijgekomen. Het bedrag van de bestaande algemene werkings- en investeringsdotaties is eveneens beduidend toegenomen.

De totale ontvangsten aangerekend op de begroting van de VMM voor het begrotingsjaar 2013 bedragen 171,425 miljoen euro. De aangerekende uitgaven belopen 124,141 miljoen euro. Dit resulteert in een positief begrotingsaldo van 47,284 miljoen euro op 31 december 2013.

De totale uitgaven en ontvangsten zijn in 2013 gedaald tegenover 2012, 2011 en 2010. Dit komt hoofdzakelijk omdat er dit jaar geen rioolwaterzuiveringsinstallaties verkocht werden aan NV Aquafin. De drie voorgaande jaren was dit wel het geval. Deze ontvangsten werden integraal doorgestort aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gecumuleerd begrotingssaldo bedraagt 47,284 miljoen euro. Dit is een stijging van 8,733 miljoen euro ten opzichte van 2012 (38,551 miljoen euro).

Het positief gecumuleerd begrotingssaldo van 47,284 miljoen euro op 31 december 2013 is samengesteld als volgt:

1) een positief saldo op de werkingsmiddelen van 1,756 miljoen euro. Dit saldo werd voornamelijk gerealiseerd op de algemene werkingsdotatie LB0 LC138 4141. Dat komt omdat deze dotatie volledig uitbetaald wordt, ongeacht de uitvoeringsgraad. Dit gebeurt in periodieke schijven op basis van het dotatiebesluit. Alle andere werkingsdotaties worden door de VMM voorgefinancierd en teruggevorderd aan de hand van bewezen uitgaven. Hierdoor was er op de dotatie LB0 LC140 4141 een negatief saldo van 0,488 miljoen euro.

2) een overschot van 1,562 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC147 6141 voor de investeringen in meetnetten en in de milieudatabank (deze dotatie werd

bij de begrotingscontrole 2011 geïntegreerd in de algemene investeringsdotatie LB0 LC185 9999/LB0 LC186 6141), een overschot van 0,169 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC186 6141 voor duurzame roerende en onroerende goederen, een overschot van 4,445 miljoen euro op de specifieke investeringsdotatie LB0 LC192 6141 voor operationeel waterbeheer, en een overschot van 0,801 miljoen euro op de specifieke investeringsdotatie voor polders en wateringen LB0 LC190 6142.

Het Rekendecreet verplicht de VMM sinds 2012 om de investeringstoelagen op vorderingsbasis als opbrengst in de begroting te boeken. Hierdoor wordt het volledige dotatiebedrag voor 2013 als ontvangst in de begroting geboekt ongeacht de uitvoeringsgraad.

3) het overgedragen, niet aangewend gecumuleerd begrotingssaldo 2013 ten bedrage van 38,551 miljoen euro.

Onderstaande tabel geeft schematisch de soorten uitgaven met de eraan gekoppelde ontvangsten weer.

ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
	EUR		EUR
	31.12.2013		31.12.2013
Werkingsdotatie LB0 LC138 4141	84.908.000	Werkingskosten	85.637.698
Eigen ontvangsten	1.093.620		
EU-instellingen	1.840.449		
Dotatie Administratie Gezondheidszorg GEO GD334 4142	40.209		
Werkingsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC140 4141	17.954.000	Werkingskosten operationeel beheer watersystemen	18.442.444
Dotatie Minafonds artikel LBC LC036 4140	52.454	Sociale vrijstellingen en moratoriumintresten i.v.m. milieueffingen afvalwater- en grondwater	52.454
Investeringsdotatie LB0 LC186 6141	4.195.000	Investeringskosten in duurzame roerende en onroerende goederen	4.041.325
Eigen ontvangsten	15.406		
Investeringsubsidies LB0 LC147 6141	1.561.544		
Investeringsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC192 6141	18.279.894	Investeringskosten operationeel beheer watersystemen	13.834.599
Dotatie voor subsidies aan polders en wateringen LB0 LC190 6142	1.174.000	Subsidies aan polders en wateringen ter verbetering onbevaarbare waterlopen	372.546
Dotatie voor subsidies aan drinkwatermaatschappijen en openbare besturen LBC LC053 6141	0	Subsidies aan drinkwatermaatschappijen en openbare besturen	0
Terugstorting lasten leningen door de hogere overheid	24.422	Lasten leningen	24.422
Opbrengst vervreemding RWZI's	0	Doorstorting naar MVG van opbrengst RWZI's	0
Ontvangsten toegewezen aan het Fonds voor de Waterhuishouding	1.120.884	Spijziging van het Fonds voor de Waterhuishouding	1.120.884
Aanwending van het Fonds voor de Waterhuishouding	614.175	Investeringskosten ten laste van het Fonds voor de Waterhuishouding	614.175
Aanwending van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0	Investeringskosten ten laste van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0
Overgedragen begrotingssaldo 2012	38.550.745	Over te dragen begrotingssaldo 2013	47.284.255
	171.424.802		171.424.802

Balans

		EUR	EUR
		31.12.2013	31.12.2012
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		290.440.024	298.919.694
II. IMMATERIELE VASTE ACTIVA	21	11.447.501	11.589.566
Software	214	11.447.501	11.589.566
III. MATERIELE VASTE ACTIVA	22/27	278.932.851	287.271.403
Terreinen en gebouwen	220-223	120.952.460	125.338.753
Werken van burgerlijke bouwkunde	224-229	62.446.203	61.389.717
Installaties, machines en uitrusting	23	19.596.797	20.275.963
Meubilair en materieel	24	3.454.656	3.296.728
Rollend materieel	240	1.505.812	1.553.350
Varend materieel	241	7.517	9.512
Informatica en telematica	243	1.739.538	1.553.467
Kantoormeubilair	244	201.789	180.399
Andere materiële vaste activa	26	46.809.296	56.803.057
Terreinen exploitatie	260	10.747.592	10.747.592
Installaties waterzuivering	261	36.061.704	46.055.465
Vaste activa in aanbouw	27	25.673.439	20.167.185
Gebouwen	270	25.673.439	20.167.185
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA	28	59.672	58.725
Aandelen	284	4.670	4.670
Borgtochten in contanten	288	55.002	54.055
VLOTTENDE ACTIVA		77.560.042	67.452.875
V. VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	29	0	0
Overige vorderingen i.v.m. leningen	291	0	0
VI. VOORRADEN	3	40.092	40.102
Hulpstoffen	31	40.092	40.102
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	40/41	68.984.890	65.131.498
Handelsvorderingen	40	346.938	551.964
Overige vorderingen	41	68.637.952	64.579.534
Terug te vorderen BTW	411	15.389	7.883
Te ontvangen werkingsdotaties	4130	43.434.620	34.564.041
Te ontvangen kapitaalsubsidies	4133	25.187.943	30.007.610
VIII. GELDBELEGGINGEN	50/54	0	0
IX. LIQUIDE MIDDELEN	55/59	7.636.031	1.891.299
Banken	55	7.636.031	1.891.299
Kassen	57	0	0
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	490/491/495	899.029	389.976
Over te dragen kosten	490	898.806	389.976
Verkregen opbrengsten	491	223	0
TOTAAL DER ACTIVA		368.000.066	366.372.569
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN		335.771.206	341.972.759
I. KAPITAAL	10	495.787	495.787
III. HERWAARDERINGSMEERWAARDEN	12	7.580.204	7.580.204
IV. RESERVES	13	5.840.869	5.334.161
Onbeschikbare reserves	131	5.840.869	5.334.161
Andere	1311	5.840.869	5.334.161
V. OVERGEDRAGEN NETTO RESULTAAT	14	35.105.102	37.519.758
VI. DOTATIES, SUBSIDIES, TOELAGEN EN SOORTGELIJKE	15	286.749.244	291.042.849
VREEMD VERMOGEN		32.228.860	24.399.810
VIII. SCHULDEN OP MEER DAN EEN JAAR	17	843	843
Financiële schulden	170/174	0	0
Kredietinstellingen	173	0	0
Borgtochten ontvangen in contanten	178	843	843
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	42/48	32.118.757	24.398.967
Tijdens boekjaar vervallende schulden > 1 jaar	420/429	8.977	23.872
Financiële schulden kredietinstellingen (CFO)	430/433	0	0
Handelsschulden - gewone crediteuren	44	16.279.164	14.217.177
Schulden belastingen en bezoldigingen	45	7.508.775	7.236.200
Belastingen	450/3	1.074.010	1.063.658
Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	6.434.765	6.172.542
Ontvangen vooruitbetalingen investeringstoelagen	46	8.320.159	2.919.734
Overige schulden	47/48	1.682	1.984
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	492/493/496	109.260	0
Toe te rekenen kosten	492	109.260	0
TOTAAL DER PASSIVA		368.000.066	366.372.569

Resultatenrekening

	CODES	EUR	
		31.12.2013	31.12.2012
OPERATIONELE OPBRENGSTEN	70/74	107.355.598	103.492.028
Lopende opbrengsten	70	249.788	280.364
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	103.327.208	100.026.451
Andere operationele opbrengsten	74	3.778.602	3.185.213
OPERATIONELE KOSTEN	60/64	131.235.334	183.685.334
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	6.502.232	7.178.923
Aankopen (+)	600/8	6.495.580	7.166.852
Voorraad: afname (toename) (+/(-))	609	6.652	12.071
Diensten en diverse goederen	61	32.799.390	30.499.578
Personeelskosten	62	62.731.075	60.791.967
Afschr. en waardevermin. op immat. - en materiële vaste activa	630	26.776.936	23.614.293
Inkomstenoverdrachten	640	2.276.120	61.158.395
Andere operationele kosten	641/648	149.581	442.178
OPERATIONEEL RESULTAAT		-23.879.736	-80.193.306
FINANCIELE OPBRENGSTEN	75	22.169.961	27.067.108
Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	0	0
Opbrengsten uit vlottende activa	751	0	0
Andere financiële opbrengsten	752/759	22.169.961	27.067.108
FINANCIELE KOSTEN	65	45.277	52.152
Kosten van schulden	650	551	1.696
Gerealiseerde wisselverliezen	654	555	184
Bankkosten	657	138	82
Verwijlintresten	658	44.023	50.184
Diverse financiële kosten (+)	659	10	6
FINANCIEEL RESULTAAT		22.124.684	27.014.956
UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN	76	18.312	55.183.665
Meerwaarden op de realisatie van vaste activa	763	18.312	55.183.665
UITZONDERLIJKE KOSTEN	66	171.207	183.424
Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	660	0	0
Minderwaarden op realisatie van vaste activa	663	170.735	183.423
Andere uitzonderlijke kosten	664/669	472	1
UITZONDERLIJK RESULTAAT		-152.895	55.000.241
NETTO RESULTAAT VAN HET JAAR		-1.907.947	1.821.891

Hierna volgt een korte bespreking van de voornaamste evoluties in 2013 ten opzichte van 2012 zoals die in de balans en resultatenrekening tot uiting komen.

ACTIVA

II. IMMATERIELE VASTE ACTIVA

De rubriek 'Immateriële vaste activa' vertoonde in 2013 een lichte daling van 0,142 miljoen euro. Sinds 2013 worden nieuw opgestarte softwareprojecten geboekt in de rubriek 'Activa in aanbouw' en pas bij ingebruikname overgeboekt naar de rubriek 'Immateriële vaste activa'. Belangrijke investeringen in 2013 waren onder meer de ontwikkeling van de portaal-site waterinfo.be, software-ontwikkelingen voor de onderbouwing van de overstromingsrisico beheersplannen (ORBP) en de aanpassing en uitbouw van de modelleringssoftware en operationele bekkenmodellen (OBM).

III. MATERIELE VASTE ACTIVA

De daling van de rubriek 'Materiële vaste activa' met 8,339 miljoen euro is te wijten aan de daling van de subrubriek 'Andere materiële vaste activa' met 9,994 miljoen euro.

Onder de 'Andere materiële vaste activa' vinden we uitsluitend de waterzuiveringsinfrastructuur terug. Doordat de VMM sedert 1991 geen nieuwe waterzuiveringsinfrastructuur meer bouwt, zijn de enige bewegingen in de balans de waardedepreciatie door de jaarlijkse afschrijvingen, de buitengebruikstellingen en de verkopen.

In 2013 werden geen rioolwaterzuiveringsinstallaties verkocht aan NV Aquafin en is de daling in de rubriek 'Andere Materiële Vaste Activa' volledig te wijten aan afschrijvingen.

Verder valt ook de stijging van de rubriek 'Vaste Activa in aanbouw' op (+5,506 miljoen euro). Hierop worden voornamelijk de gedane uitgaven voor niet-opgeleverde werken burgerlijke bouwkunde van de afdeling Operationeel Waterbeheer geboekt (21,096 miljoen euro). Door de lange voorbereiding en bouwduur van deze werken (stuwen, wachtbekkens e.d.) is dit nodig om tot een correct beeld in de balans te komen. Naast de burgerlijke bouwkunde in aanbouw, vinden we hier ook de installaties in aanbouw van de afdeling Operationeel Waterbeheer (3,855 miljoen euro) en de ontwikkeling van software (0,743 miljoen euro) terug.

In 2013 werden voor 5,427 miljoen euro werken naar aanleiding van de oplevering en ingebruikname overgeboekt van deze post naar de post 'Werken van burgerlijke bouwkunde'. De belangrijkste opgeleverde werken zijn de volgende:

- aanleg van een wachtbekken op de Herk in Stevoort;
- aanleg van een vuilrooster en 2 bruggen aan het Camerlinckxgeleed in Oostende;
- plaatsen van een damwand tussen de Zwarte Beek en de Demer in Diest;
- herinrichting van de Heulebeek in Moorsele-Wevelgem.

Door de overboeking van opgeleverde werken voor 5,427 miljoen euro daalt de post 'Activa in aanbouw'. Doordat in 2013 ook nog facturen voor deze of andere nog lopende investeringsprojecten ten laste komen ten bedrage van 11,013 miljoen euro, stijgt deze post per saldo met 5,586 miljoen euro.

De belangrijkste uitgaven in 2013 gebeurden voor volgende werken:

- de heraanleg van de historische loop van de Demer in Diest en het plaatsen van een damwand tussen Zwarte beek en Demer in Diest;
- optimalisatie van het wachtbekken Webbekom;
- openleggen van de Voer te Leuven;
- bouw weerradartoren in Houthalen-Helchteren.

V. VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR

Deze rubriek omvat de van de overheid op termijn te ontvangen toelagen ter dekking van de openstaande schulden op meer dan 1 jaar (cf. Rubrieken VIII en IX van het passief). De vorderingen die binnen het jaar ontvangen zullen worden, werden overgeboekt naar vorderingen op ten hoogste één jaar. Aangezien op 1 januari 2014 de laatste aflossing gebeurde van de gewestleningen zijn er geen vorderingen op meer dan één jaar.

VI. VOORRADEN

Dit betreft het magazijn van de onderhoudsdienst in Oostende waar een beperkte stock van het meest courante materiaal voor het onderhoud van de wagens en de monsternametoestellen aanwezig is.

VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR

De vorderingen op ten hoogste één jaar namen toe met 3,853 miljoen euro ten opzichte van 2012. Het op 31 december 2013 uitstaande bedrag aan van de Vlaamse overheid te ontvangen werkings- en investeringsdotaties 2008 tot en met 2013 bedraagt in totaal 68,614 miljoen euro. De te ontvangen investeringsdotaties worden vanaf dotatiejaar 2012 voor het volledige bedrag van de dotatie opgenomen als vordering en als opbrengst in de begroting. Daarvoor gebeurde dit slechts ten bedrage van de geprefinancierde uitgaven.

De vorderingen in verband met leningen die binnen het jaar vervallen (zie vorderingen op meer dan één jaar) bedragen 0,898 miljoen EUR. De terugbetaling van de laatste 3 leningen gebeurden op 1 januari 2014.

VIII. GELDBELEGGINGEN

Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 3 februari 2006 wordt het thesauriebeheer van de Vlaamse Openbare Instellingen centraal beheerd door de Afdeling Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De VMM heeft dus geen eigen geldbeleggingen en ontvangt of betaalt sedert 2010 ook geen vergoeding meer op een theoretische kaspositie.

IX. LIQUIDE MIDDELEN

De geconsolideerde kaspositie van de VMM op 31 december 2013 bij het Centraal Financieringsorgaan was positief (+7,636 miljoen euro).

X. OVERLOPENDE REKENINGEN VAN HET ACTIEF

Het betreft hier voornamelijk over te dragen kosten, namelijk facturen waarvan (een deel van) de prestatie betrekking heeft op 2014, bijvoorbeeld huur- en onderhoudscontracten. Begrotingstechnisch worden deze uitgaven nu aangerekend in hetzelfde jaar als in de boekhouding: in 2013 voor de prestaties m.b.t. 2013 en in 2014 voor de prestaties m.b.t. 2014.

PASSIVA

IV. RESERVES

De VMM beschikt over 2 begrotingsfondsen: het Fonds voor het Grondwaterbeheer en het Fonds voor de Waterhuishouding.

De instructies van het IVA Centrale Accounting bepalen dat reservefondsmutaties verwerkt moeten worden via de resultaatverwerking en onbeschikbare reserves – ongeacht of er al dan niet een te bestemmen winstsaldo is.

Het Fonds voor de Waterhuishouding werd gespijsd met 1,121 miljoen euro en er werd 0,614 miljoen aan onttrokken voor investeringen. Op het Fonds voor het Grondwaterbeheer werd in 2013 geen enkele transactie genoteerd.

V. OVERGEDRAGEN RESULTAAT

De overgedragen winst van het vorige boekjaar (37,520 miljoen euro) is verlaagd tot een over te dragen winst van het boekjaar van 35,105 miljoen euro door het negatief resultaat van het boekjaar 2013 (1,908 miljoen euro) plus de onttrekkingen (0,614 miljoen euro) en minus de toevoegingen (1,121 miljoen euro) aan de onbeschikbare reserves. Dit resultaat wordt verder besproken bij de resultatenrekening.

VI. TOELAGEN

Conform de boekhoudregels worden de toelagen in gelijke mate afgeschreven als de aankoopprijs van de activa die ermee gefinancierd worden.

De afname van de investeringstoelagen in de balans met 4,294 miljoen euro is als volgt samengesteld:

	Miljoen EUR
Afgeschreven toelagen in 2013	-22,037
Afgeschreven n.a.v. verkopen en buitengebruikstellingen	-0,133
Toelagen in 2013 LBO LC186 6141 algemeen	+4,041
Toelagen in 2013 LBO LC192 6141 operationeel beheer watersystemen	+13,835
Totaal	-4,294

VIII. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR

De VMM heeft op 1 januari 2014 de laatste schijf van de laatste 3 gewestleningen afgelost. Bijgevolg zijn er sinds 2012 geen financiële schulden op meer dan één jaar. De aflossing en intrestlasten op deze gewestleningen worden betoelaagd door de federale overheid.

IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR

Door de verdere aflossing van deze gewestlening dalen ook de ‘tijdens het boekjaar vervallende schulden op meer dan één jaar’ (420/429). De laatste openstaande schijven (over de periode 2013) werden afgelost op 1 januari 2014 voor een bedrag van 0,898 miljoen euro ten laste van het begrotingsjaar 2013.

De gewone handelsschulden namen in 2013 toe met 2,062 miljoen euro. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de rekening ‘Te ontvangen facturen’ (444) waarvan het gebruik in het Rekendecreet is opgelegd voor geleverde, maar nog niet gefactureerde prestaties op het jaareinde. De VMM heeft in 2012 voor 3,709 miljoen euro ‘Te ontvangen facturen’ geboekt, in 2013 steeg dit tot 5,215 miljoen euro.

De ‘schulden m.b.t. belastingen, bezoldingen en sociale lasten’ stegen met 0,273 miljoen euro door de hogere loonlasten in 2013. Deze rubriek wordt gebruikt voor de correcte toerekening aan de periode van de wedden van december.

Sinds het boekjaar 2012 gebruikt de VMM de post ‘Ontvangen vooruitbetalingen investeringstoelagen’ (46) op de balans voor de dotatieontvangsten van correlatieve kredieten die de VMM-uitgaven op de corresponderende uitgavenkredieten overschrijden. Deze ‘te veel’ ontvangen investeringsdotaties mogen niet in het eigen vermogen (15) opgenomen worden omdat zij niet verworven zijn, maar kunnen worden afgetrokken van de gevraagde dotaties bij volgende begrotingsaanpassingen. Het betreft 8,320 miljoen euro voor de 3 correlatieve kredieten samen.

X. OVERLOPENDE REKENINGEN

Het betreft hier de toe te rekenen kosten waarvan de prestatie betrekking heeft op 2013. Dit zijn voornamelijk diensten die (gedeeltelijk) in 2013 geleverd zijn, maar waarvoor de leverancier een factuur heeft opgemaakt met factuurdatum in 2014.

RESULTATENREKENING

OPERATIONEEL RESULTAAT

De operationele opbrengsten (70/74) zijn grotendeels samengesteld uit de werkingsdotaties vanuit LB0 LC138 4141 (84,908 miljoen EUR) en LB0 LC140 4141 (17,954 miljoen EUR).

Voor de operationele kosten valt de daling in de rubriek Inkomensoverdrachten (640) op. Vorig jaar werd hierin de doorstorting aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap van de opbrengst voor de verkoop van waterzuiveringsinstallaties aan NV Aquafin opgenomen ten bedrage van 57,923 miljoen EUR. In 2013 werd geen waterzuiveringsinfrastructuur aan NV Aquafin verkocht.

De rubriek Afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa namen toe met 3,163 miljoen euro. Op 31 december 2012 werd een herwaarderingsmeerwaarde geboekt voor het VMM-gebouw in Oostende ten bedrage van 4,489 miljoen euro. Dat gebeurde naar aanleiding van een nieuwe schatting van de verkoopwaarde van het gebouw na een grondige renovatie. Gebouwen worden in de boekhouding afgeschreven op 30 jaar. Aangezien de resterende levensduur voor het VMM-gebouw in Oostende op 1 januari 2013 slechts één jaar bedroeg, werd het gehewardeerde actief volledig afgeschreven in 2013.

De andere operationele opbrengsten betreffen in hoofdzaak de tussenkomst van derden in personeelskosten (gedetacheerden, eerste werkervaring...), inkomsten van Europese projecten en recuperatie van kosten van heffingsplichtigen.

De investeringstoelagen die de VMM ontvangt, worden in gelijke mate afgeschreven als de activa die ermee gefinancierd wordt. Ingevolge de opgelegde handleidingen worden deze sinds 2012 niet langer als operationele opbrengsten aangerekend, maar als financiële opbrengsten.

De bovengenoemde door de minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport opge-

legde rapporteringsschema's (namelijk afschrijvingen van dotaties te rapporteren bij de financiële opbrengsten) geven een negatief operationeel resultaat van 23,880 miljoen euro. Aangezien er in 2013 geen waterzuiveringsinfrastructuur verkocht is, is dit negatief resultaat aanzienlijk minder hoog dan vorig jaar.

FINANCIËEL RESULTAAT

De financiële kosten daalden in 2013 van 0,052 miljoen euro naar 0,045 miljoen euro. Ingevolge de verdere aflossing van de gewaarborgde gewestleningen daalden de betaalde intresten verder. Op 1 januari 2014 werd de laatste gewestlening afgeboekt. Verder daalden ook de verwijlintresten die de VMM betaalt aan haar leveranciers bij overschrijding van de betalingstermijn.

De VMM houdt zelf geen geldbeleggingen aan en krijgt ook geen vergoedingen meer van het Centraal Financieringsorgaan, zodat er geen opbrengsten uit financiële vaste of vlottende activa zijn.

Zoals hoger vermeld betreffen de 'Andere financiële opbrengsten' (753) de in resultaat name van de investeringsdotaties, die de VMM in gelijke mate afschrijft als de activa die ermee verworven werden, en de rentedotaties.

UITZONDERLIJK RESULTAAT

De meerwaarde op de verkoop van enkele onroerende eigendommen en wagens komen volledig ten goede van het uitzonderlijk resultaat (763 rubriek "meerwaarden op realisatie van vaste activa). Aangezien er in 2013 geen waterzuiveringsinfrastructuur verkocht werd aan Aquafin, zijn de uitzonderlijke opbrengsten aanzienlijk lager dan vorig jaar.

Binnen de rubriek Uitzonderlijke kosten (663) vinden we vooral minderwaarden terug op de verkoop van enkele onroerende eigendommen en de buitengebruikstelling van nog niet volledig afgeschreven activa.

